

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ 9
ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวพะเยาว์ สุดทะเล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

คำนำ

เอกสารวิจัย โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เล่มนี้ได้จัดขึ้นตามกรอบข้อกำหนดของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นโครงการที่เกิดขึ้นของรัฐบาลยุค ท่านนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่ต้องการฟื้นฟูเศรษฐกิจของไทยและส่งเสริมความเข้มแข็งภายในชุมชน ให้ชุมชนพึ่งพาตนเองด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยการจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ให้ชุมชนพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วยตนเอง และได้คำแนะนำจากองค์การภาครัฐและภาคเอกชนเป็นส่วนร่วมในเสริมสร้างความเข้มแข็ง

และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิจัย โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะช่วยให้ชาวบ้านสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและสร้างความเข้มแข็งทั้งภายในองค์กรและหมู่บ้านเป็นอย่างดี

นางสาวพะเยาว์

สุคทะเล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทคัดย่อ

นางสาวพะเยาว์ สุคตะเด : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์เรืออากาศเอกประโยชน์ คำสวัสดิ์

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ ซึ่งทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2545 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การบริหารการจัดการของกองทุนหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้าน และเพื่อศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน ในด้านการเรียนรู้ การสร้างการพัฒนา ความคิดริเริ่ม การแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพให้กับกองทุนให้ยั่งยืนได้ ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่พบว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนเป็นไปด้วยความโปร่งใส ชัดแจ้งสามารถตรวจสอบได้ คณะกรรมการทุกคนร่วมมือร่วมใจกันเสนอความคิดเพื่อพัฒนากองทุน หาวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยคณะกรรมการและกลุ่มสมาชิกกองทุน เพื่อให้กองทุนสามารถคงอยู่ไม่สูญ และกองทุนหมู่บ้านได้ดำเนินตามกระบวนการบริหารจัดการตามนโยบายรัฐบาลที่มุ่งเน้นให้หมู่บ้านพึ่งพาตนเองได้ สร้างความสามัคคีในกลุ่มให้เข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง สมาชิกกองทุนทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอและแนะวิธีการแก้ปัญหา โดยการให้เสียงประชาริปไตย ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน เมื่อชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีความสามัคคี กองทุนหมู่บ้านก็สามารถคงอยู่ได้ไม่สูญ

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา..... น.ส. พะเยาว์ สุคตะเด

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์เรืออากาศเอก ประโยชน์ คำสวัสดิ์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ พิระพงษ์ อุฑารสกุล)

(สุทธิ บุญหมั่นไวย)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน..... 7 ๓๐ 2545 พ.ศ.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์เรืออากาศเอก อาจารย์ประ โยชน์ คำสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา
- คุณสุทธิ บุญหมื่นไวย ผู้ช่วยอาจารย์ที่ปรึกษา
- พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมา ประจำตำบลหนองบัวศาลา ที่ให้คำปรึกษาด้านพัฒนาชุมชน
- นายอำเภอเมืองนครราชสีมา
- นายนิวัตร คำยิ่ง ปลัดอำเภอเมืองนครราชสีมา
- จำสิปคำรวง วัฒนันท์ คล้ายเมืองปัก ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวศาลา
- นายสมชาย ประมวลธนกิจ ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวศาลา
- กำนันทองอยู่ แซงทะเล กำนันตำบลหนองบัวศาลา
- นายหอม ชันกระโทก ผู้ใหญ่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ที่ 9
- นางทศพร ดวงดารา เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำตำบลหนองบัวศาลา
- นางบุษยา เข้มเพชร ประธานกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่
- และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวศาลา ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ พี่น้องในตำบลหนองบัวศาลา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นางสาวพะเยาว์ สุดทะเล

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก
หน้าบทคัดย่อ	ข
หน้าอนุมัติ	ค
หน้ากิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ - ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	3
4. วิธีดำเนินการ	8
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	10
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	11
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	14
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	18
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	22
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	24
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	26
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล	30
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	37
9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ	39

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	40
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	50
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	53
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1. ผลการติดตามการประเมินโครงการ	64
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	73
3. ผลการทดลองวิธีการใหม่	77
4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	78
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	79
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	80
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	
1. สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก ก	88
ภาคผนวก ข	143
ภาคผนวก ค	222
ประวัติผู้เขียน	230

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกและมีผลกระทบมาถึงประเทศไทยด้วย ปัญหาต่างก็เกิดตามมาทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศตกต่ำ ประกอบกับความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองทั่วทั้งประเทศ การไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ภาครัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเกิดขึ้นทั่วประเทศ ไว้สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดขนาดและจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนให้มีคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง เพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง และการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

จากความพร้อมของหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ ที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้าน สถานที่ตั้งกองทุนบ้านเลขที่ 96 หมู่ 9 ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา เพื่อให้โครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเกิดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ โดยผู้เขียนสารนิพนธ์เป็นผู้ประเมินโครงการ โดยหมู่บ้านสามารถรักษากองทุนไว้ได้อย่างยั่งยืนไม่สูญ การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตามขั้นตอนของระเบียบข้อบังคับที่กำหนดขึ้น และสารนิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นการประเมินกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

จากภาครัฐบาลมีโครงการกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านขึ้น และให้หมู่บ้านหนองปลิงใหม่ได้บริหารการจัดการตนเอง เพื่อให้หมู่บ้านได้สร้างศักยภาพความเข้มแข็งในกลุ่มขึ้น มีความสามัคคี มีวิธีการแก้ปัญหาได้ และสามารถบริหารเงินล้านให้คงอยู่โดยไม่สูญ

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมีดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ บรรลุเป้าหมายตามโครงการที่กำหนดขึ้น เช่น มีการบริหารการจัดการเงินกองทุนด้วยคณะกรรมการหมู่บ้าน กองทุนปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกเพื่อก่อให้เกิดการสร้างงาน การพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน และสร้างโอกาสให้แก่สมาชิกที่ไม่มีทุนสำรองได้กู้ยืมเพื่อเสริมรายได้

2.2 หมู่บ้านหนองปลิงใหม่มีกระบวนการพึ่งพาตนเองได้ โดยการเรียนรู้และคิดหาข้อดีใหม่ๆ มาปรับปรุงในส่วนที่ไม่ดี และริเริ่มความคิดเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพความสามัคคีให้กับหมู่บ้าน

2.3 เพื่อให้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านหนองปลิงมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด เช่น การบริหารการจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุนเป็นไปอย่างมีระบบ การให้สมาชิกกองทุนกู้เงินเพื่อไปพัฒนาอาชีพ ลดรายจ่าย สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว สมาชิกกู้เงินกองทุนไปแล้วทำตามวัตถุประสงค์

2.4 เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการติดตามและประเมินสมาชิกกู้เงินกองทุนอย่างสม่ำเสมอ และ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการประชุมกลุ่มและสมาชิกกองทุนสม่ำเสมอ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและหาวิธีการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2.5 เพื่อให้ทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ เช่น สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการรวมตัวกันตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนภายในชุมชน ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม ฯลฯ

3. กรอบความคิดทฤษฎี

แนวคิดและรูปแบบการประเมิน เป็นกรอบความคิดของประเด็นที่จะประเมิน หรือเค้าโครงร่างในลักษณะของการเชื่อมโยงและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ หรือเป็นสิ่งที่แสดงภาพรวมของประเด็นที่จะประเมิน แนวคิดและรูปแบบการประเมิน มีอยู่อย่างหลากหลายรูปแบบตามแนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการประเมินแต่ละบุคคลที่ได้เสนอแนวคิด โดยการเชื่อมโยงความคิดกับประสบการณ์ของตนเอง การเลือกรูปแบบการประเมินเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินโครงการ ควรจะมีการพิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและจุดประสงค์ของโครงการที่จะประเมิน ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินได้จำแนกรูปแบบการประเมินโครงการตามจุดประสงค์ของการนำไปใช้ เป็น 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Base Evaluation Mode)

เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังเกิดขึ้นหรือไม่ โดยการตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน โครงการว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินนำเสนอความคิดรูปแบบนี้ ได้แก่

3.1.1 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler 's Rationale and Model of Evaluation) ไทเลอร์ ได้กล่าวถึงการประเมินว่า “การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้” โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา แนวคิดไทเลอร์ได้แบ่ง 2 ยุค คือ

1) หลักแนวคิดแบบดั้งเดิม คือ กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน เฉพาะเจาะจง กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ เลือกวิธีการที่ช่วยให้การเรียนในเนื้อหาประสบความสำเร็จ ประเมินผลว่าผู้เรียนมีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

2) หลักแนวคิดแบบยุคใหม่ คือ การประเมินจุดประสงค์ การประเมินแผนการเรียนรู้ การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ การประเมินเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา การติดตามผลและการประเมินผลกระทบ

เกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการควรพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

3.1.2 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach 's Concepts and Model) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา วิธีการประเมินที่ใช้นอกจากการทดสอบมี 4 แนวทาง

1) การศึกษากระบวนการ (Process Studies) เป็นการศึกษาสภาพที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ที่สามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงรายวิชา

2) การวัดศักยภาพของผู้เรียน (Proficiency Measurement) เป็นการพิจารณา ศักยภาพของผู้เรียนตลอดเวลาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม

3) การวัดเจตคติ (Attitude Measurement) เป็นการเน้นความสำคัญของเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอน แนวทางการวัดผลมีหลายวิธี เช่น การตอบแบบสอบถาม หรือการ สังเกต เป็นต้น

4) การติดตามผล (Follow up Studies) เป็นการติดตามผลการทำงาน หรือการ ให้ผู้เรียนประเมินข้อดี – ข้อเสียของรายวิชาควรมีการปรับปรุง แก้ไข ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ เรียน

3.2 รูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจคุณค่า (Value – Oriented Evaluation Model)

เป็นรูปแบบการประเมินที่มีหลักการว่า การประเมินเป็นการกำหนดคุณค่า รวมทั้งให้ความสำคัญ กับผลผลิตทั้งหมดของโครงการ โดยกระบวนการประเมินที่เป็นระบบ ผสานกับวิธีการธรรมชาติ (Naturalistic Approach) ตามการประเมินที่เสนอแนวคิดในรูปแบบนี้ได้แก่

3.2.1 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven 's Evaluation

Ideologies and Model) “การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน” โดยพยายามผสาน แนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์และครอนบาคเข้าด้วยกัน แบ่งเป็น 2 ประเภท

1) การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก ที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายของโครงการ เช่น การประเมินระหว่างการดำเนินการ (Formative Evaluation) และการประเมินผลรวม (Summative Evaluation)

3) การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะ ผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะนำผลกระทบอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจคุณค่าด้วย ระบบคุณธรรม

3.2.2 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสเตก (Stake 's Concepts Model)

การประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายแล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน

3.3 รูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจ (Decision Oriented Evaluation Model)

เป็นรูปแบบการประเมินที่มีหลักการของการประเมินที่เป็นระบบ โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการ

ดำเนินงาน ที่จะทำให้ได้สารสนเทศ เพื่อที่จะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่เสนอแนวคิดรูปแบบนี้ ได้แก่

3.3.1 แนวคิดการประเมินของอัลกิน (Alkin ' s Concept of Evaluation) “การประเมิน” คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล ที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ ได้แยกผลการประเมินเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- 1) การประเมินระบบ เพื่อกำหนดจุดประสงค์โครงการ
- 2) การประเมินวางแผนโครงการ เป็นการประเมินเพื่อหาแนวทาง
- 3) การประเมินระหว่างการดำเนินการ เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาการดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดให้หรือไม่
- 4) การประเมินเพื่อพัฒนางาน เป็นการประเมินเพื่อแสวงหารูปแบบ แนวทางหรือข้อเสนอแนะ

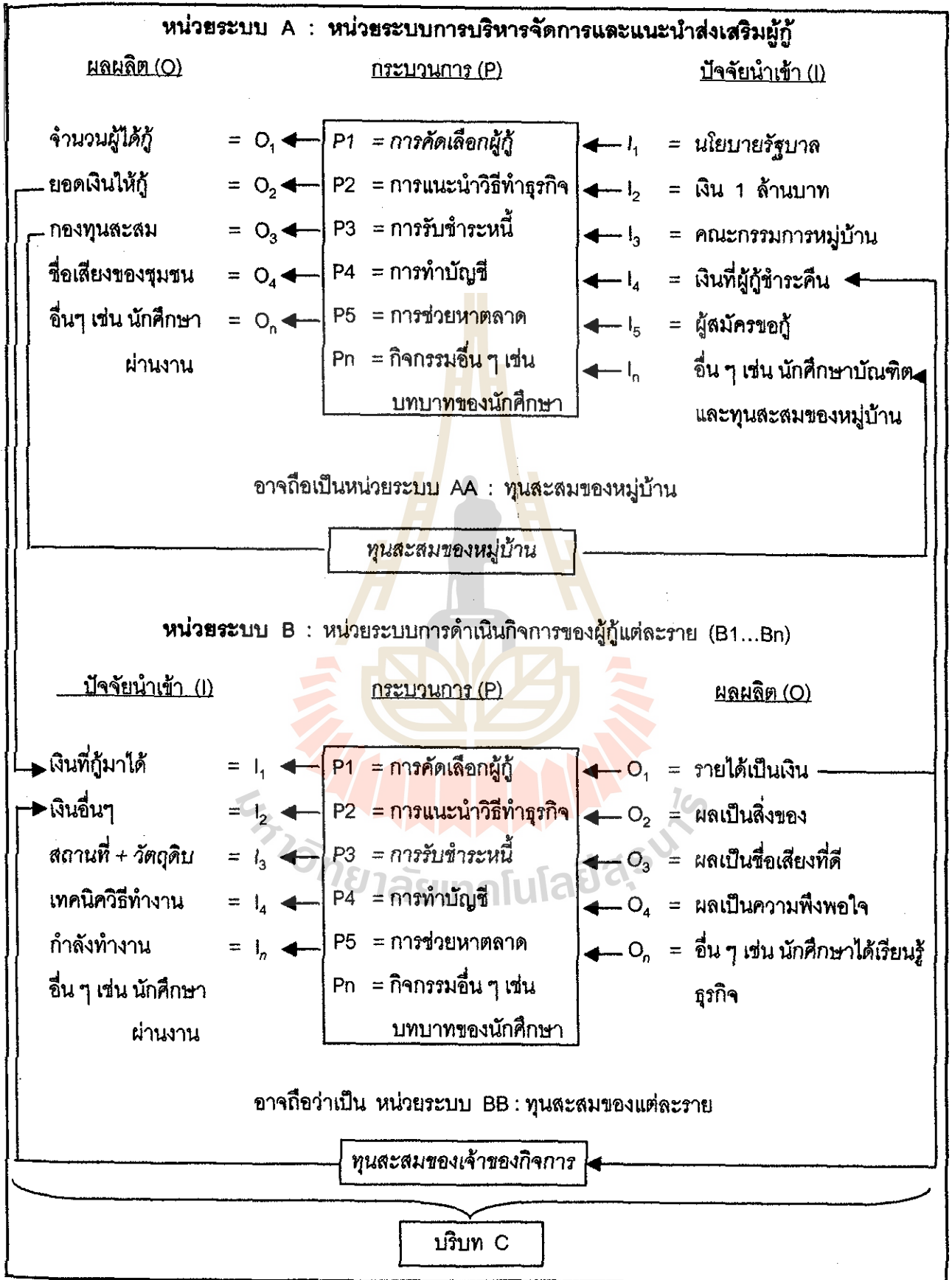
3.3.2 แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebem ' s CIPP Model) กล่าวว่า “ การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” และสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมิน เป็น 4 ประเภท ดังนี้

- 1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ ได้ใช้ต้นแบบแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมเชิงระบบที่เรียกว่า ชิพพีโมเดล (CIPP Model) โดยอักษรมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของระบบกองทุนหมู่บ้าน
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน

แผนภูมิข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ในรูปแบบของ "ซิฟโมเดล" ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

แผนภูมิที่ 2 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่

จากแผนภูมิที่ 2 นี้ แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงและผู้กู้จึงประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้โดยมีหน่วยระบบสะสมเป็นหน่วยระบบฟ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายโดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบฟ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ 1 ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏแผนภูมิมีกระบวนการการทำงานได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในรูปแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ 1 ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการและมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริษัท (C) ในที่หมายรวมถึงบริษัทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศ และประชากรของชุมชนตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงจะต้องมีการประเมินตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้าน เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามของการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูลต้องมีประเด็นต่างดังต่อไปนี้

4.2 ระดับของข้อมูล เป็นการจำแนกประเภทของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้อย่างดี โดยมี จุดประสงค์เพื่อที่จะได้เลือกวิธีการการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อาทิ ระดับการวัดแบ่งกลุ่ม เป็นข้อมูลที่นำมาจัดกลุ่ม ได้ เช่น เพศ อาชีพ หรือมีสถิติใช้ในการวิเคราะห์ ในการแจกแจงความถี่ ร้อยละ สัดส่วน เป็นต้น

4.2 แหล่งข้อมูล หมายถึง แหล่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่กลุ่มเป้าหมายเป็นคน เอกสาร วัตถุ หรือสถานการณ์ ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนด ที่จะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการประเมินกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งจำแนกแหล่งข้อมูล ดังนี้

1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้เขียนสารนิพนธ์สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากหมู่บ้านด้วยตนเอง

2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ได้เลือกข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว อาทิ เอกสารหลักฐานต่างๆ จดหมายเหตุ การบันทึกประจำวัน ซึ่งการจะนำข้อมูลมาใช้จะต้องตรวจสอบให้แน่นอนเพื่อความถูกต้อง

4.3 ประเภทของข้อมูล ข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จำแนกออกได้ 2 ลักษณะ คือ

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถวิเคราะห์ได้ด้วยทางสถิติ เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนเพศหญิงเพศชายในหมู่บ้าน เป็นต้น

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ที่เป็นการบรรยายความเกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติ อาทิ การวิเคราะห์คุณลักษณะ ข้อมูลประเภทนี้ได้แก่ ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุน ทศนคติต่อกองทุนของชาวบ้าน การเปลี่ยนแปลงหลังจากกองทุนหมู่บ้าน ๆ เข้าสู่หมู่บ้าน

4.4 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นกระบวนการที่ขั้นตอนเริ่มต้น ตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวมในหมู่บ้าน ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีวิธีการเก็บอย่างเหมาะสมกับข้อมูลดังนี้

1) การทดสอบ (Testing) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน

2) การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเผชิญหน้าระหว่างผู้เขียนสารนิพนธ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มบุคคล เพื่อสนทนาในประเด็นที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ต้องการทราบ

3) การใช้แบบสอบถาม (Focused Interview) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แต่ข้อมูลที่ได้รับอาจคลาดเคลื่อนอันเนื่องจากความไม่เข้าใจคำถามของแบบสอบถาม การอ่านหนังสือไม่ออกของชาวบ้าน การสูญหายของข้อมูลเนื่องจากหลายสาเหตุ

4) การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสังเกตโดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัว อาทิ สังเกตการบริหารการจัดการกองทุนของหมู่บ้าน การกู้เงินของสมาชิกกองทุน เป็นต้น จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ โดยจะเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในชุมชน หรือ สังเกตโดยบุคคลภายนอก

5) เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลหลายๆ รอบ โดยกลุ่มเป้าหมายจำนวน 10-20 คน ไม่จำเป็นต้องมาเผชิญหน้ากันในการอภิปราย แต่จะใช้แบบสอบถามและแบบสรุปข้อมูล

6) การอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจำนวน 7-8 คน มาร่วมแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการกระตุ้น จากคำถามของผู้เขียนสารนิพนธ์

4.5 การจัดทำสารนิพนธ์ ตามที่ได้วางแผนไว้

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

จากที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ได้เข้าไปในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ เพื่อเข้าไปศึกษากองทุนหมู่บ้านฯ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ได้เห็นผลที่รับจากการประเมินโครงการ ดังนี้

- 1) กระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ เป็นไปอย่างมีระบบ และตามขั้นตอนที่ทางราชการให้คำแนะนำตลอดเวลา การปล่อยเงินกองทุนเพื่อให้สมาชิกได้เข้าไปพัฒนาอาชีพ เสริมสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และตามระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้าน ทำให้ในหมู่บ้านมีการพัฒนาอาชีพและมีรายได้เข้าครอบครัวเป็นอย่างมาก
- 2) มีความสามัคคีเกิดขึ้นในกลุ่ม เสริมสร้างความเข้มแข็งภายในหมู่บ้าน
- 3) มีการรวมกลุ่มกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกองทุนฯ และเสริมสร้างความคิดใหม่เกิดขึ้นในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ
- 4) คณะกรรมการกองทุนฯ สามารถจัดการบริหารเป็นตามขั้นตอน มีการประชุมเสวนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของกองทุน
- 5) ลดการกู้ยืมหนี้เงินนอกระบบได้อย่างชัดเจน
- 6) ทำให้ทราบข้อเท็จจริง ทฤษฎี หลักการ ความรู้ และหลักการต่างๆ
- 7) ช่วยในการเลือกหัวข้อปัญหาการวิจัย หลีกเลี่ยงการทำวิจัยที่ซ้ำกับผู้อื่น
- 8) ช่วยในการสุ่มตัวอย่าง
- 9) ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 10) ช่วยในการสร้างเครื่องมือขึ้นใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 11) ช่วยในการจัดทำสารนิพนธ์

6. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

กองทุนหมู่บ้าน	หมายถึง กองทุนระดับชาติ
กองทุนหมู่บ้าน	หมายถึง กองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่
หมู่บ้าน	หมายถึง หมู่บ้านหนองปลิงใหม่ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
คณะกรรมการ	หมายถึง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่
กรรมการกองทุน	หมายถึง กรรมการในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่
ครัวเรือน	หมายถึง ครอบครัวอันประกอบด้วย บิดา มารดา สามีน ภรรยา บุตร ธิดา พี่น้อง ที่ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความนำ

เอกสารที่เกี่ยวข้องผู้เขียนสารนิพนธ์ได้ประมวลแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆ และเพื่อแสดงว่าการประเมินได้นำเอาวิธีการประเมินและแนวคิดที่มีความถูกต้องชัดเจนและสมเหตุสมผล ในทางวิชาการหลักวิชาด้านเนื้อหาและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 9 ด้าน ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ประเทศไทยประสบปัญหาความยากจนมาตลอด ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องรีบแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ในอดีต การพัฒนาประเทศ มุ่งเน้นแต่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการพัฒนาประเทศ สร้างเศรษฐกิจ ด้านอุตสาหกรรมต่างๆ ทำให้เกิดช่องว่างความยากจนมากขึ้น เกิดความอ่อนแอ ในสังคมชนบท เป็นเหตุให้ปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ด้วยเหตุนี้การแก้ปัญหาคความยากจนจึงต้องปรับกระบวนการทัศน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างรากฐานในระดับล่างให้เข้มแข็ง คือ ยึดหมู่บ้าน เป็นฐาน หรือ เป้าหมายของการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงเป็น นโยบายของรัฐบาล เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองใน ด้านการเรียนรู้ ร่วมกันในการบริหารการจัดการ ด้วยทักษะ ภูมิปัญญาของตนเอง ในรูปแบบของ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สหกรณ์ ธนาคารหมู่บ้าน และกองทุนอื่น ๆ มากมาย และการแก้ไขปัญหการบริหารจัดการด้วยตนเอง และเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้าง และพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาคความยากจน โดย กระบวนการชุมชน มุ่งเสริมพัฒนาศักยภาพ การเรียนรู้ของชุมชนเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง และชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง จะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องมียุทธศาสตร์สำคัญต่อไปนี้

1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 2) เสริมสร้างสำนึก ความรัก ห่วงแทน ความรับผิดชอบในความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 3) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วย คุณค่า และภูมิ

ปัญญาของตนเอง

- 4) เกื้อกูลประ โยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 5) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ภาคราชการ เอกชน และประชา

สังคม

- 6) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานรากแก้วของชุมชน
- 7) เสริมสร้าง ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ ของหมู่บ้านและชุมชน
- 8) การบริหารการจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บ้านและชุมชนเมือง

- 9) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

การพัฒนา

- 10) การติดตามและการประเมินผล การบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิกภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 1.1) เพื่อการลงทุน พัฒนาอาชีพ
 - 1.2) เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ในชุมชน
 - 1.3) ลด รายจ่าย
 - 1.4) บรรเทา เหตุฉุกเฉินหรือความจำเป็นเร่งด่วน
 - 1.5) นำไปสู่การสร้าง กองทุนสวัสดิการ
 - 1.6) เสริมหนุน ทุนภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 1.7) เพื่อลดปัญหาการกู้เงินนอกระบบ
 - 1.8) สร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ชุมชน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถจัดระบบบริหารการจัดการกองทุนด้วยตนเอง

จัดการกองทุนด้วยตนเอง

- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนในด้าน การเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหา เสริมสร้างขีดความสามารถและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างขีดความสามารถและความเข้มแข็ง ด้านอาชีพและสร้างควมสามัคคีของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

6) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

7) เพื่อส่งเสริมให้ชุมชน มีการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสั่งจะ และเงินรับฝาก

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2 . ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจ และหน้าที่รับผิดชอบในการวางนโยบาย และแผนงานในการคิดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายที่ได้แถลงต่อรัฐสภา จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ”

2. ระเบียบนี้ให้ใช้เป็นบังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

3. บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือ ซึ่งขัดแย้งระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

4. ในระเบียบนี้ ประกอบไปด้วย

“ คณะกรรมการ ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“ กองทุน ” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“ หมู่บ้าน ” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ ชุมชนเมือง ” หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“ สำนักงาน ” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

5. ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบ ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มี 6 ข้อ ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีชื่อย่อว่า กทบ. นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ฯลฯและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจแต่งตั้งอีกได้ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทน หรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการที่แต่งตั้งแล้ว

3. นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

4. การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

5. คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 5.1 กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
 - 5.2 กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
 - 5.3 จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
 - 5.4 กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
 - 5.5 ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
 - 5.6 ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
 - 5.7 แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
 - 5.8 ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
 - 5.9 เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐ วิชาทกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
 - 5.10 รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
 - 5.11 ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย
6. การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 4 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม
7. ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการ ที่ได้การแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมและ ค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และแก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

2. สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 2.1 ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2.2 ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- 2.3 ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- 2.4 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- 2.5 ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- 2.6 จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 2.7 พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- 2.8 ให้มีการสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 2.9 ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- 2.10 รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 2.11 ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองต่าง ๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

“กรรมการกองทุน” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือกรรมการในคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ทั้งนี้ การจะกำหนดว่าชุมชนใดเป็นชุมชนเมืองให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ต่อไปนี้

- 1) จะต้องมีการรวมตัวกันของครัวเรือนทั้งหมดเข้าประชุม
- 2) มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนไม่น้อยกว่า 9 คน และไม่เกิน 15 คน
- 3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะต้องประกอบไปด้วยทั้งชายและหญิงในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน
- 4) ร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง
- 5) เลือกคณะกรรมการกองทุน ในช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด
- 6) เลือกคนที่มีความรู้ ประสบการณ์ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่จะบริหารจัดการกองทุน
- 7) เป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้ (ตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หน้า 18)

- 1) เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุสิบปีบริบูรณ์
- 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางด้าน การเงิน ตลอดจนขี้ฉ้อฉลในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
- 7) ไม่เคยถูกให้ไล่ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์การ หรือหน่วยงานที่สังกัด
- 8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- 9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4) (ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หน้า 20)

คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) บริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน เพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน
- 2) ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบคณะกรรมการกำหนด และต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
- 3) รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก ทั้งที่เป็นกลุ่ม องค์การชุมชน หรือปัจเจกบุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

4) สํารวจและจัดทําข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ตลอดจนสํารวจและจัดทําข้อมูลดังกล่าวของกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

5) พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6) ทํานิติกรรมสัญญา หรือ คําเนิการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน

7) จัดทําหรือเรียกประชุมสมาชิกตามที่กำหนดหรือได้ตกลงกัน หรือตามที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมดลงลายมือชื่อทําหนังสือร้องขอ และจะต้องคําเนิการให้เสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่รับคําร้อง

8) จัดทําบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับจากการจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน หรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับจากการจัดสรรจากคณะกรรมการคืนให้แก่กองทุนให้ครบเต็มตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย ในกรณีที่คณะกรรมการมีหนังสือหรือคําสั่งเป็นที่สุดเนื่องจาก คณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามหรือบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับ ที่กองทุนกำหนด

9) ปฏิบัติตามหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี

ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นตำแหน่งตามวาระ ให้คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และคณะกรรมการกองทุนจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุนซึ่งพ้นตำแหน่งตามวาระตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อ 16 (ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หน้า 17) ภายในระยะเวลาสามสิบวัน กรรมการกองทุนซึ่งพ้นตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1) ตาย

2) ลาออก

3) คณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

4) ที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

5) มีลักษณะต้องห้าม (ข้อ 17 (4) (5) (6) และ (7) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หน้า 18)

6) คณะกรรมการให้ออก เนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้าม (ข้อ 17 ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หน้า 18)

ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นตำแหน่งก่อนวาระ คณะกรรมการกองทุนอาจแต่งตั้งบุคคลจากสมาชิกเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการกองทุนแทนได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน ให้คณะกรรมการกองทุนเลือกกรรมการด้วยกันเป็นประธาน กรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เสร็จบัญชีกองทุน และเลขานุการกองทุน

การประชุมคณะกรรมการกองทุนต้องมีกรรมการมาประชุมเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการกองทุนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการกองทุนทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการกองทุนและรองประธานกองทุนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น เมื่อหมู่บ้านและชุมชนเมืองพร้อมปฏิบัติตามดังกล่าว

4.1 การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

- 1) จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ. 2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ. 2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ
- 2) ขึ้นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน
- 3) เปิดบัญชีกับธนาคาร

4.2 การประเมินความพร้อมกองทุน

เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมือง ได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้วคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- 3) ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- 4) ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- 6) การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
- 7) การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อนุมัติเงินจัดสรรตามผลการประเมินความพร้อมแล้ว จะแจ้งให้กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองทราบ เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอนุมัติเงินจัดสรร ให้กองทุนหมู่บ้านติดต่อธนาคารที่กำหนดให้เปิดบัญชีกองทุน เพื่อทำหลักฐานการรับเงินจัดสรร ประกอบด้วยเอกสารดังนี้

- 1) สมุดบัญชีเงินฝากกองทุน

2) มติที่ประชุม ซึ่งเห็นชอบและมอบหมายให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้มีอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญากับธนาคารไปแสดงต่อธนาคารฯ และมติดังกล่าวต้องให้ประธานกรรมการของกองทุนลงนามกำกับ และรับรองสำเนาครบทุกหน้า

3) บัตรประจำตัวประชาชนของคณะกรรมการกองทุน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

**ระเบียบข้อบังคับ
กองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่
พ.ศ. 2544**

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ ซึ่งก่อตั้งขึ้น เพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยการออม เสียสละ เอื้ออาทร เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม ให้มีความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ ดังนี้

1. ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 96 หมู่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
 - 1) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่สมาชิก
 - 2) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
 - 3) เพื่อสร้างงานและส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่สมาชิก
 - 4) เพื่อลดปัญหาการกู้เงินนอกระบบ
 - 5) เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และคนพิการ
 - 6) เพื่อให้เกิดความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ และรู้จักการเสียสละ
3. แหล่งที่มาของกองทุน
 - 1) เงินกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน 1 ล้านบาท
 - 2) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินของกองทุน
 - 3) เงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด
 - 4) เงินรับฝากและเงินฝากสัจจะ
 - 5) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรอื่น ๆ
4. คุณสมบัติของสมาชิก
 - 1) ต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหนองปลิงใหม่ไม่น้อยกว่า 6 เดือน นับจากจัดตั้งกองทุน
 - 2) มีอายุ 20 ปีขึ้นไป
 - 3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
 - 4) เป็นผู้อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

5) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

6) เป็นผู้ประกอบอาชีพสุจริต และสามารถคืนเงินกู้ให้กองทุนได้

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

2) เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 21

3) ผู้สมัครต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า จำนวน 20 บาท

4) เมื่อคณะกรรมการกองทุนได้พิจารณาคุณสมบัติตาม ข้อ 21 แล้ว และเห็นสมควรรับเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งให้ผู้สมัครทราบ

5) การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม สามารถสมัครได้ในลักษณะบุคคลธรรมดา เป็นกลุ่มอาชีพหรือองค์กรชุมชน

6) สมัครต้องชำระค่าหุ้น ๆ ละ 10 บาท แต่ไม่เกิน 50 หุ้น

7) สมาชิกกองทุนต้องฝากเงิน รายละไม่ต่ำกว่า 20 บาท/เดือน แต่ไม่เกิน 500 บาท/เดือน

6. การฟื้นฟูสภาพจากการเป็นสมาชิก

1) คาย

2) ลาออก

3) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน

4) จงใจปิดบังความจริง อันควรแจ้งให้ทราบในการสมัครเป็นสมาชิก

บรรดาประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับและระเบียบต่างๆ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบ ข้อบังคับนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีการแก้ไขหรือยกเลิก

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการกองทุนจะต้องดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544 (หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หน้า 23) โดยมีสาระสำคัญดังนี้

การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นบุคคลที่อยู่ในหมู่บ้าน และเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยการสมัครสมาชิก (อ้างอิง: ข้อ 18(3) หน้า 19 ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544) ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุน ต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้อง ไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอกู้ทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้เงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้เงินและธนาคารรับทราบโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว

การโอนบัญชีเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงิน

ผู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณี และสภาพ เศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสม แห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จ สิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่ง คืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

6. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่ กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด ไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้อย่างหนึ่งรายใดก็ได้ เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

7. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐาน อันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้ในอกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระ เต็มจำนวนได้โดยทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินกู้ไปใช้ในอกรอบ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา

สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้า เป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปีนับตั้งแต่ที่ประชุมลงมติให้พ้นสภาพการเป็นสมาชิก

กองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา

คณะกรรมการกองทุน มีเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ สำหรับบุคคลที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยสมาชิกกองทุนจะต้องยื่นโครงการวัตถุประสงค์ของตนเอง โครงการที่ยื่นกู้ต่อคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด เกณฑ์ที่คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านกำหนดไว้พิจารณาเงินกู้ มีดังนี้

1. การพัฒนาอาชีพ แยกได้ดังนี้

1.1 การผลิตทางการเกษตร

- 1) ปลุกพืช
- 2) เลี้ยงสัตว์
- 3) ประมง

1.2 ค้าขาย

1.3 การบริการ

- 1) ช่างซ่อม
- 2) ตัดผมเสริมสวย
- 3) ตัดเย็บเสื้อผ้า
- 4) อื่น ๆ

1.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน

2. สร้างงาน (ของกลุ่มองค์กร)

- 1) แปลรูปผลผลิตสินค้า
- 2) อุตสาหกรรมการผลิต

3. ลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ

- 1) หาปัจจัยการผลิตการเกษตร
- 2) หาวัสดุปัจจัยเพื่อการบริการ
- 3) หาปัจจัยการผลิตอุตสาหกรรม
- 4) หาปัจจัยอาชีพ

4. บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และเรื่องเร่งด่วนซึ่งพิจารณาจากความเหมาะสม ตามพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของผู้กู้

สำหรับโครงการขึ้นกู้ของสมาชิกกองทุน เป็นไปตามโครงการและตรงตามเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ของกองทุน และคณะกรรมการกองทุนเห็นพร้อมกัน ก็จะลงมติที่ประชุมให้การขึ้นกู้ผ่านหลักเกณฑ์การกู้เงินของกองทุน และคณะกรรมการกองทุนทำการนัดผู้กู้ให้มาทำสัญญาเงินกู้ ผู้กู้ต้องนำหลักฐานดังต่อไปนี้

1. สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาใบสมรส ของผู้กู้และผู้สมรส
2. สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาใบสมรส ของผู้ค้ำประกันและผู้สมรสผู้ค้ำประกัน จะต้องเป็นผู้ค้ำประกันผู้กู้จำนวน 2 คน
3. สำเนาสมุดบัญชีธนาคาร ที่มีหมายเลขบัญชีธนาคารและชื่อของผู้กู้เท่านั้น
4. สำเนาทุกฉบับต้องรับรองเอกสารถูกต้อง จากเจ้าของสำเนา
5. ค่าติดอากรแสตมป์ 25 บาท ทำสัญญาเงินกู้กองทุน

เมื่อเอกสารครบทุกขั้นตอน คณะกรรมการกองทุนจะดำเนินการ ให้ธนาคารออมสิน สาขา ประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดนครราชสีมา โอนเงินกองทุนเข้าบัญชีให้กับผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน โดยทันที
ขั้นตอนการชำระเงินกู้

ผู้ชำระหนี้ที่ธนาคาร

ก.หน้าที่ของผู้

1. ผู้กู้ติดต่อบริษัทชำระหนี้เงินกู้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง เพื่อขอรับหนังสือแจ้งความประสงค์ในการชำระหนี้เงินกู้ จำนวน 3 ฉบับ นำไปให้ธนาคาร
2. ผู้ก้นำเงินไปชำระที่ธนาคาร โดยเขียนใบฝากเงิน ส่งเงินฝากเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง ขึ้นพร้อมหนังสือแจ้งความประสงค์ฯ
3. ผู้กู้อรับหนังสือแจ้งความประสงค์ฯ คืนจากธนาคาร จำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1	สำหรับผู้กู้เก็บไว้เป็นหลักฐาน
ฉบับที่ 2	มอบให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง เก็บไว้เป็นหลักฐาน
ส่วนฉบับที่ 3	สำหรับธนาคารเก็บไว้เป็นหลักฐาน
4. ผู้ก้นำหนังสือแจ้งความประสงค์ฯ ฉบับที่ 2 ส่งมอบให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง

ข. หน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง

1. เมื่อได้รับการติดต่อจากสมาชิกผู้กู้ว่าจะชำระหนี้ ให้จัดทำหนังสือแจ้งความประสงค์ในการชำระหนี้เงินกู้ให้สมาชิกผู้กู้จำนวน 3 ฉบับ เพื่อนำไปติดต่อธนาคารขอส่งชำระหนี้เงินกู้เข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
2. รวบรวมหนังสือแจ้งความประสงค์ฯที่ได้รับคืนจากผู้กู้ นำมาลงบันทึกตัดชำระหนี้ในตารางชำระหนี้เงินกู้และทะเบียนคุมลูกหนี้เงินกู้
3. เขียนใบสำคัญรับเงิน / ใบเสร็จรับเงิน / เอกสารประกอบการรับเงิน สรุปการรับชำระหนี้ของลูกหนี้จำนวนเงินต้นที่ได้รับทั้งสิ้น และจำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับทั้งสิ้น ในแต่ละวันหรือในแต่ละเดือน
4. นำใบสำคัญรับเงิน / ใบเสร็จรับเงิน / เอกสารประกอบการรับเงิน ไปลงบันทึกบัญชีในรูปแบบฟอร์มหรือสมุดบัญชีที่เตรียมไว้

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

7.1 รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ชีพพีโมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ [ศ.ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ , (บรรณาธิการ) , 2544 : 221 – 234] ดังนี้

รูปแบบของการประเมินโดยใช้หลักเหตุผลทั่ว ๆ ไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใด ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

- 1) ขั้นตอนของการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ
- 2) ขั้นตอนของการรวบรวมสารสนเทศ (Information) ที่ต้องการ
- 3) ขั้นตอนของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

วิธีดังกล่าวนี้ เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะนำไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

7.2 ข้อควรคำนึงในการใช้รูปแบบการประเมิน

- 1) วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการระบุรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ
- 2) ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ต้องการออกแบบการประเมินที่แตกต่างกัน และควรใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิภาพและรูปแบบทั่ว ๆ ไป
- 3) ในกรณีที่รูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา (content) ควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผลดังนี้ คือ วิเคราะห์ รวบรวม นำเสนอ
- 4) การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ ขั้นการวิเคราะห์ ออกแบบเลือกและปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินและผู้ตัดสินใจ
- 5) เพื่อให้ให้ได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ การออกแบบประเมินจึงควรคำนึงเกณฑ์ที่มาจากตรงภายใน ความตรงภายนอก ความเที่ยง และมีความเป็นปรนัย
- 6) การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักร (cycle) ต้องใช้กับโครงการที่เป็นระบบ

ความหมายของการประเมินในทัศนะของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่” (Evaluation is the process of delineating, obtaining and using information for judging alternative decision)

7.3 รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP MODEL

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วทั้งที่ และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้วเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบซิป จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดีข้อพร่อง และประสิทธิภาพของการประเมินโครงการที่ประเมินได้เป็นอย่างดี ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง

7.4 แบบจำลองซิปจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
- 3) การประเมินกระบวนการ (Product Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อการตัดสินใจและความสำเร็จของโครงการ

7.5 การประเมินด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

- 1) การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาวะแวดล้อม

ล้อมมีลักษณะเด่น ๆ สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Marco Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การประเมินสถานะแวดล้อม ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ โดยการอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

7.5.1 วิธีการประเมินสถานะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1) Contingency Mode เป็นการประเมินสถานะแวดล้อม เพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอกระบบ (Opportunities and pressure outside of the immediate system) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาพัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยการสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้าง ๆ เช่น การประเมินค่านิยมของชุมชน ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แนวโน้มของการพัฒนาเศรษฐกิจสถิติประชากร ฯลฯ การสำรวจปัญหาเหล่านี้ ทำให้สามารถจะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตและมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป คำถามที่ใช้ในการประเมินสถานะแวดล้อมแบบ Contingency Mode คือคำถามประเภท “ ถ้า...แล้ว ” เช่น ถ้าต้องการให้แรงงาน (Manpower) สอดคล้องกับความต้องการด้านเทคโนโลยีแล้ว ควรจะจัดระบบการศึกษาอย่างไร จึงจะตอบสนองความต้องการนี้ได้

2) Congruence Mode ประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายได้

ดังนั้น การประเมินสถานะแวดล้อม จะได้ซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับระบบเพื่อประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ในทางปฏิบัติสถาบันการศึกษาควรจะได้มีการประเมินสถานะแวดล้อม เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลที่เป็น Contingency Mode และ Congruence Mode

ในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดทิศทางของหน่วยที่จะประเมิน เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับนโยบายและการตัดสินใจในการบริหารของระบบ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินกับผู้บริหาร เพื่อนักประเมินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจปัจจุบัน และข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่ต้องการใช้เพื่อการตัดสินใจในอนาคตให้แก่ผู้บริหาร

2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในการรูปของราคาและกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินด้านอัตราค่าจ้าง เวลา ขอบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ การประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรอาจจะไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตราค่าจ้างเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3. ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนการดำเนินการได้รับอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่ ๆ 3 ประการ คือ

1) เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

2) เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

3) เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

3.1 ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ มี 3 วิธี คือ

1) แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ

2) เกี่ยวกับการวางแผนโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน โดยผู้อำนวยการโครงการระหว่างการดำเนินโครงการนั้น

3) ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ ๆ ของโครงร่าง โครงการ เป็นต้น

ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่างคือ

1) การจัดหาทรัพยากรประเมินกระบวนการเต็มเวลา

2) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ

3) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการ และบุคคลากรในโครงการ หรือในแผนงานเอง

4) การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

คุณค่าของการประเมินกระบวนการไม่ได้อยู่ที่ความสัมพันธ์กับการประเมินอื่น ๆ เท่านั้น แต่อยู่ที่

1) การประเมินกระบวนการขึ้นอยู่กับผลประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อมและการประเมินปัจจัย คือ ถ้าสามารถประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยได้ดีมากผู้จัดการโครงการก็มีความมั่นใจมากขึ้นในการเลือกการดำเนินการ

2) การประเมินกระบวนการมีความสำคัญมากกว่าการประเมินผลผลิตในระยะแรกของการกำหนดแผนงาน แต่แนวโน้มนี้จะกลับกันถ้าโครงร่างของการพัฒนาแผนงาน อาศัยการสำรวจน้อยลง แต่มีโครงร่างที่แน่นอนมากขึ้น การประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตจะขึ้นต่อกันและกัน คือ การประเมินกระบวนการจะเข้าไปมีส่วนในการแปลความสิ่งที่เกิดขึ้น การตัดสินใจออกแบบโครงร่างใหม่ หรือระเบียบปฏิบัติในกระบวนการใหม่ จึงต้องอาศัยสารสนเทศจากการประเมิน

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีความจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

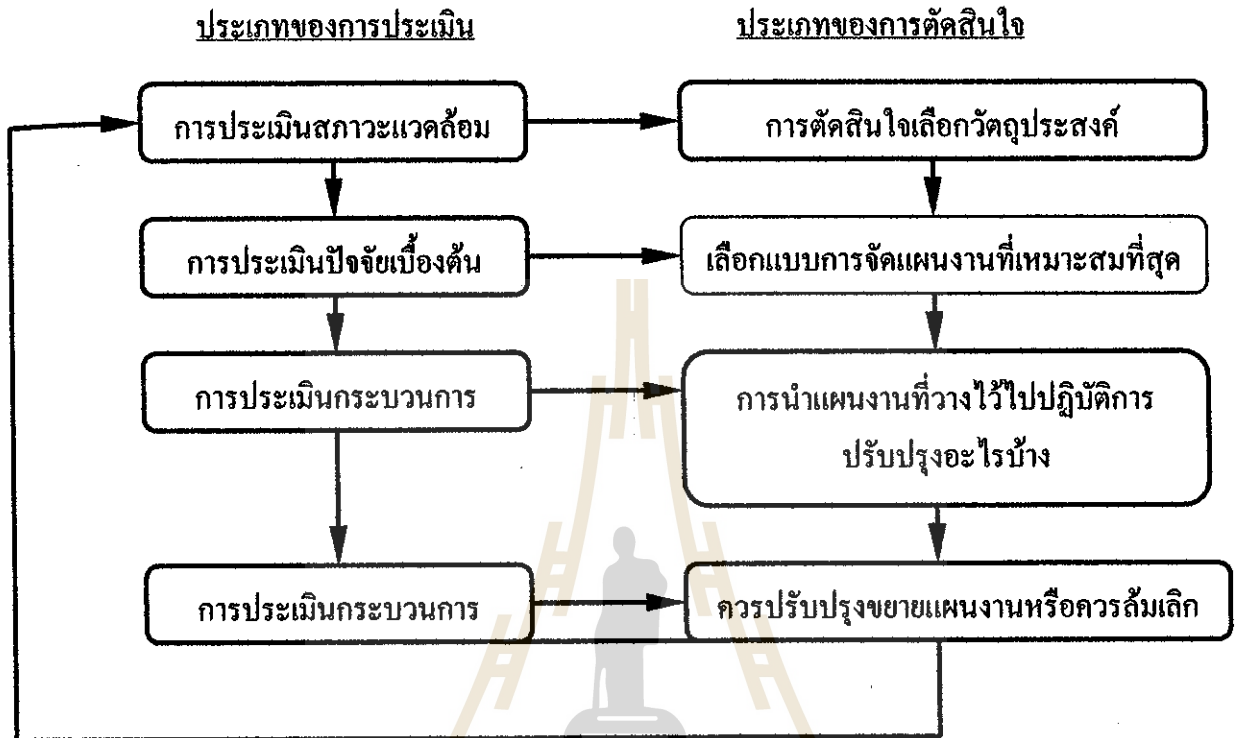
เกณฑ์นั้นอาจเป็นไปได้

ก. Instrumental Criteria จะสัมพันธ์กับความสำเร็จที่อยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ในที่สุด

ข. Congruence Criteria จะเป็นเกณฑ์เกี่ยวกับเงื่อนไขเบื้องต้นที่ถูกกำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นอัตราการตกออกของโรงเรียน ๆ หนึ่งที่เป็นอยู่ถูกลดลงให้ได้ระดับที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มนักเรียนจะต้องได้รับคะแนนจากแบบสอบที่ระบุมากกว่า หรือเท่ากับจำนวนที่กำหนด

การที่การประเมินผลผลิตรายงาน ว่า วัตถุประสงค์นั้นมีผลสัมฤทธิ์หรือไม่นั้น การประเมินกระบวนการจะแสดงให้เห็นถึงรากฐานสำหรับการแปลความหมายเหตุผลสำหรับสิ่งที่ได้มานั้น คือ ถ้าไม่ปรากฏผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ก็จำเป็นจะต้องรู้ว่าระเบียบปฏิบัติที่ตั้งใจไว้ นั้น ได้ถูกนำไปปฏิบัติจริงหรือไม่ ถ้าปรากฏผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีการบรรยายถึงระเบียบปฏิบัติที่ทำให้เกิดผลเช่นนั้นออกมา

สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ

แผนภูมิที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองซิป
(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525)

การนำเอาแบบจำลองซิปไปใช้ในการประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

1. จัดหาโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่ามีปัญหาอะไรที่น้ำจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินการอยู่

2. รูปแบบการประเมินแบบของเคอร์ค แพตทริก (ซุควิชาการประเมินพัฒนา, 2545 : 83-92)

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของเคอร์ค แพตทริก (Kirkpatrick) เคอร์ค แพตทริก ได้นำเสนอแนวคิดของการประเมินโครงการฝึกอบรม ว่า “ การฝึกอบรมนั้นเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการฝึกอบรมควรจะได้มีการประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อที่จะให้ทราบว่า การจัดการฝึกอบรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้มีประสิทธิภาพเพียงใด”

โดยเคอร์ค แพตทริกได้กำหนดแนวทางของการประเมินโครงการฝึกอบรม จำแนกออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

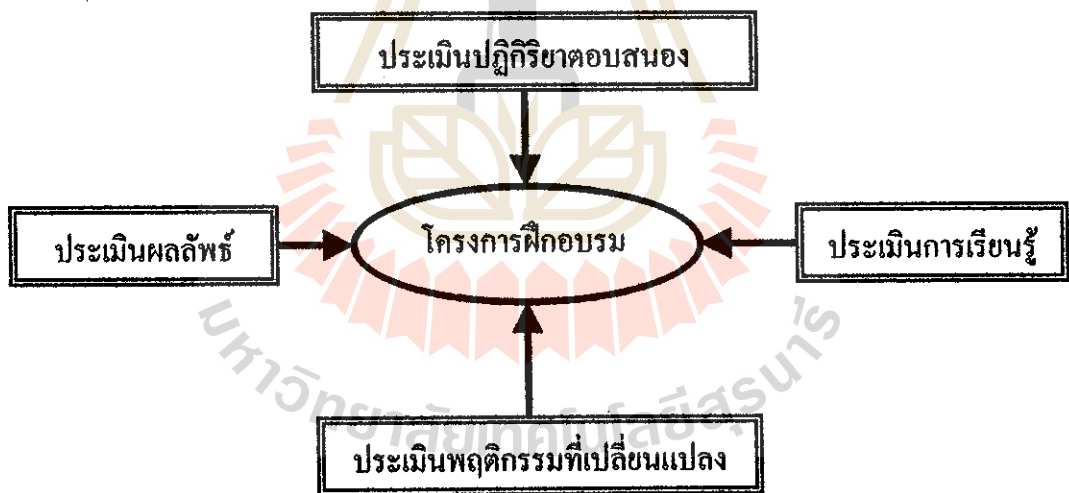
2.1 ประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้สึก หรือความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมิน

1.2 การประเมินการเรียนรู้ (Lerning Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้ทักษะที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการ โดยใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการประเมิน

1.3 ประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง (Behavior Evalaution) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานว่าเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์หรือไม่โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ข้อมูลจาก เพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

1.4 ประเมินผลลัพธ์ (Resultfs Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าผลจากการอบรมก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งต่อตนเองและต่อหน่วยงานของตนเองอย่างไร โดยใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ เป็นต้น

โดยเคอร์ค แพตทริก ได้นำเสนอความสัมพันธ์ของสิ่งที่ประเมินดังแผนภูมิที่ 2.2

แผนภูมิที่ 2.2 รูปแบบการประเมินของเคอร์ค แพตทริก

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนให้มีคุณค่าและช่วยแก้ปัญหาของตนเอง เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งให้ชุมชนมีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างศักยภาพความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคตด้วย

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับการอนุมัติให้จัดตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่บัณฑิตทุกสาขาให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ การศึกษากำหนดให้ปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง กำหนดนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษาในหลักสูตร ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาในการบริหารการจัดการปฏิบัติได้จริง เนื้อหาของหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การตลาด การวิจัยและการประเมินโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ด้วยภูมิปัญญาของท้องถิ่น รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การประกอบอาชีพหลักและการเสริมสร้างรายได้ด้วยภูมิปัญญาของชุมชน นับว่าโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดการเป็นโครงการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษานักศึกษาบัณฑิตเข้าไปส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกให้บัณฑิตกลับสู่ภูมิลำเนา
- 3) เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง
- 4) เพื่อเกิดการเรียนรู้ระบบการบริหารจัดการจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้จริง

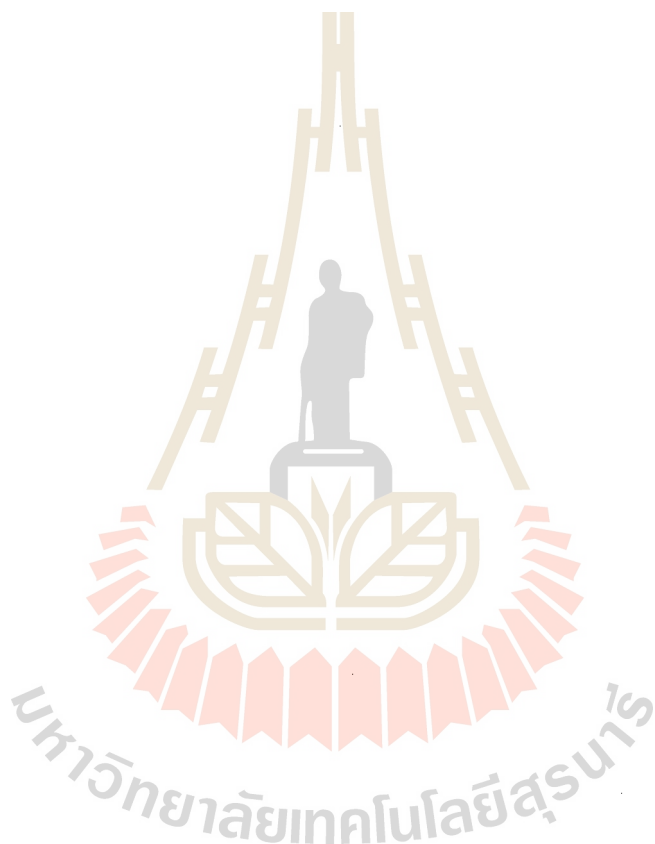
5) กระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองว่าบรรลุประสงค์ของกองทุน 5 ข้อ ที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้ได้

6) เพื่อให้เกิดองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้

7) ผู้กู้เงินจากกองทุนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้

8) ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้

9) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูล ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

- 1) วิชาการวิจัยชุมชน (Community Research Study)
- 2) วิชาการประเมินเพื่อพัฒนา (Evaluation for Development)
- 3) วิชาการจัดการธุรกิจชุมชน (Community Business Management)
- 4) วิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ (Business Management and Planning)
- 5) ชุดองค์ความรู้ ว่าด้วย “ กองทุนหมู่บ้าน “ ปุจฉา วิสัชนา กองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท

สำนักบริหารกองทุนพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ความนำ

โครงการประเมินกองทุนหมู่บ้าน เป็นการศึกษาบทบาทการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้าน และศึกษาสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการที่เข้าไปศึกษา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิง ได้นำแนวคิดตามรูปแบบการประเมินของผู้เชี่ยวชาญในด้านการประเมินนำมาใช้ในการประเมินโครงการ โดยนำรูปแบบที่นำมาใช้คือ ชิพโมเดล (CIPP Model) ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอมมาแล้วในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยวิธีการประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งในระดับหมู่บ้านและในระดับรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน ในระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ของคณะกรรมการ และระบบการดำเนินงานของผู้กู้รายบุคคล ดังนี้

1) ระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ เมื่อหมู่บ้านได้รับการจัดสรรเงิน 1 ล้านจากรัฐบาล คณะกรรมการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน และการระดมความคิดของคณะกรรมการในการบริหารจัดการกองทุน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามระบบและสมาชิกทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน พร้อมทั้งการแนะนำส่งเสริมผู้กู้ เป็นการแนะนำส่งเสริมให้ผู้กู้ใช้เงินที่กู้ได้อย่างถูกวิธีและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เช่น การแนะนำผู้กู้เกี่ยวกับแนวทางในการกู้เงินเพื่อไปประกอบอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดรายได้นำเข้าสู่ครอบครัวและสามารถคืนเงินให้กับกองทุนทันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ได้

2) การประเมินระบบการดำเนินงานของผู้กู้รายบุคคล คือ การพิจารณาการกู้เงินของคณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาผู้กู้ โดยพิจารณาจากความซื่อสัตย์ สภาพเป็นอยู่ทั่วไปของผู้กู้คือไม่ติดการพนัน หรือสิ่งเสพติดใดๆ มีความขยันขันแข็งต่อการประกอบอาชีพ โครงการที่ยื่นกู้เป็นไปตามระเบียบของกองทุน สักยภาพในการคืนเงินกู้ให้กับกองทุนตามระยะเวลาที่กำหนด และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

1.2 การประเมินปัจจัยเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ การบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และการดำเนินกิจการของผู้กู้รายบุคคล ดังนี้

1) ปัจจัยนำเข้าสู่ระบบการบริหารการจัดการและการส่งเสริมแนะนำผู้กู้ การได้รับเงินจัดสรร 1 ล้าน จากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้หมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ คัดเลือกกรรมการหมู่บ้าน เพื่อคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนหมู่บ้านได้บริหารจัดการกองทุน ตั้งแต่การวางระเบียบกองทุนหมู่บ้าน การจัดสรรต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ผู้สมัครยื่นกู้ จนถึงเงินที่ผู้กู้ชำระคืนกองทุนตามเวลาที่กำหนด การระดมกองทุนสะสมของหมู่บ้าน และนักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ก่อประโยชน์ต่อท้องถิ่น

2) ปัจจัยนำเข้าสู่ระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้รายบุคคล การดำเนินกิจการของผู้กู้ที่ต้องการกู้เงินกองทุนและเงินส่วนตัวของผู้กู้นำมาประกอบอาชีพ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในหลายด้าน เช่น สถานที่ตั้งกิจการ แหล่งวัตถุดิบ วิธีการบริหารงานของผู้กู้ แรงงานที่ใช้ เครือข่ายอาชีพของตำบล เข้าไปแนะนำ หรือ นักศึกษาได้รับประกาศนียบัตรจากการมีจัดทำสารนิพนธ์หมู่บ้านขึ้น

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินหน่วยระบบการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ เป็นรายบุคคล ดังนี้

1) การประเมินกระบวนการหน่วยระบบการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ กระบวนการบริหารจัดการบริหารของคณะกรรมการในการพิจารณาอนุมัติเงินให้กับผู้กู้แต่ละราย โดยการพิจารณาจากสมาชิกที่ยื่นกู้ คุณสมบัติทุกอย่างของผู้กู้ จากคณะกรรมการทั้งหมด คณะกรรมการจะดำเนินการติดตามดูการดำเนินกิจการของผู้กู้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำแก่สมาชิกที่มีปัญหาในการประกอบอาชีพ แนะนำการทำรายรับรายจ่าย หาดตลาดให้แก่สมาชิก ส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่างๆ เมื่อครบสัญญาในการกู้เงินคณะกรรมการจะได้รับการชำระหนี้จากผู้กู้ คณะกรรมการจะทำบัญชีกองทุนไว้ในแต่ละเดือน เพื่อสรุปในวันสิ้นปี

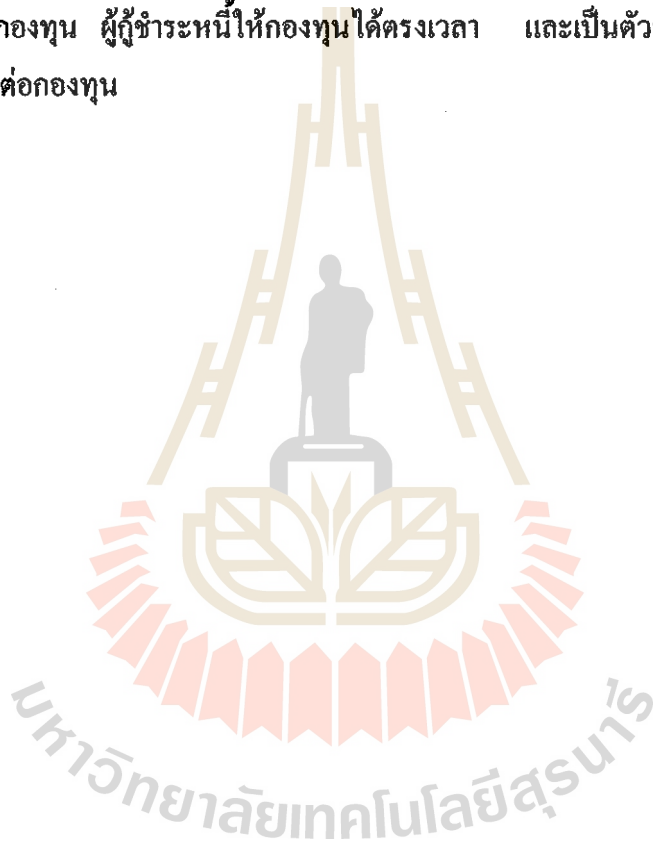
2) การประเมินกระบวนการหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้รายบุคคลเป็นการประเมินวิธีการประกอบอาชีพของผู้กู้ดำเนินกิจการอย่างถูกวิธี การหาดตลาดรองรับการประกอบอาชีพไว้ก่อน วัตถุดิบหาได้ในท้องถิ่นหรือแหล่งที่ใกล้เคียง การทำบัญชีรายรับรายจ่ายของผู้กู้ตามคำแนะนำของคณะกรรมการหรือตามนักศึกษาที่เสนอแนะ เป็นต้น

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตหน่วยระบบการบริหารการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้รายบุคคล

1) การประเมินผลผลิตหน่วยระบบการบริหารการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

มาถึงระบบนี้ การบริหารการจัดการของคณะกรรมการกองทุนจะประสบผลสำเร็จได้ คณะกรรมการ และผู้กู้จะต้องร่วมมือกัน คณะกรรมการตรวจสอบจำนวนผู้กู้ทั้งหมด ยอดจำนวนเงินที่กู้ เงินสะสมของกองทุน ผู้กู้ชำระเงินคืนตามสัญญา ผลผลิตที่ตามมาคือสิ้นปี เงินกองทุน 1 ล้านคงอยู่ ดอกเบี้ยที่ได้มาได้รับการจัดสรรตามที่ร่างไว้ในระเบียบ หมู่บ้านมีศักยภาพในการบริหารการจัดการที่เป็นระบบ เกิดความเข้มแข็งภายในหมู่บ้าน และหมู่บ้านได้รับชื่อเสียง

2) การประเมินผลผลิตระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้รายบุคคล ผู้กู้นำเงินไปประกอบอาชีพและมีรายได้เข้าสู่ครอบครัวจากที่รายได้น้อยกลับมีรายเพิ่มจากเดิมที่ได้รับ จากการแนะนำส่งเสริมจากกองทุน ผู้ชำระหนี้ให้กองทุนได้ตรงเวลา และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้กู้รายอื่นๆ และผู้กู้มีทัศนคติที่ดีต่อกองทุน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample)

2.1 ประชากร (Population) หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่และมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ที่ 9 ต.หนองบัวศาลา อ.เมือง จ.นครราชสีมา ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา หมู่บ้านหนองปลิงใหม่เป็นหมู่บ้านที่แยกตัวจากหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ 3 ตำบลหนองบัวศาลา จังหวัดนครราชสีมา ตามประวัติที่ทราบมาที่ตั้งชื่อหมู่บ้านว่าหมู่บ้านหนองปลิง เนื่องจากบริเวณนั้นมีหนองน้ำหนองน้ำธรรมชาติเกิดขึ้น และในหนองน้ำนั้นมีปลิงอาศัยอยู่มาก ชาวบ้านที่ตั้งรกรากได้ตั้งชื่อว่าหมู่บ้านหนองปลิง ปัจจุบันปลิงนั้นสูญพันธุ์ไปหมดแล้ว จึงเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน มีผู้นำชาวบ้านคือ นายหอม ชันกระโทก ซึ่งเป็นบุคคลที่ชาวบ้านได้คัดเลือกให้เป็นผู้นำชาวบ้าน ปัจจุบันมีครัวเรือน 164 ครัวเรือน ประชากร 521 คน แบ่งเป็นชาย 253 คน หญิง 268 คน

2.1.1 การตั้งถิ่นฐาน การตั้งถิ่นฐานของประชากรในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่

ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นลักษณะแบบกระจายและแบบกระจุก

1) แบบกระจาย การตั้งบ้านเรือนจะเป็นลักษณะทำรั้วกันมีอาณาเขต บ้านใครบ้านมัน สังกัดได้อย่างชัดเจน เมื่อเข้าไปในหมู่บ้านแทบทุกหลังคาเรือนจะมีรั้วเป็นอาณาเขต ชาวบ้านจะอยู่แบบเป็นส่วนตัวไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับคนรอบข้างทุกคนจะมีอาชีพรับจ้างทั้งสิ้น ส่วนมากจะคุ้นเคยเฉพาะญาติกันจริงๆ รั้วบ้านจะมีทั้งการใช้อิฐก่อตั้งเป็นแผงทำเป็นรั้ว ใช้ดินกระถินปลูกเป็นรั้วบ้าง ใช้สังกะสีมุงหลังคาเก่าๆมาทำเป็นรั้ว แล้วแต่บ้านไหนฐานะดี รั้วบ้านก็จะดีหน่อย ถ้าบ้านไหนฐานะไม่ดีก็ไม่สร้างรั้วกันบ้าน ปล่อยให้โล่งถนนก็จะแบ่งเป็นซอยๆไว้สำหรับเป็นทางเดินและทางรถยนต์ ซึ่งสามารถทำให้เดินทะลุไปยังบ้านหลังอื่นได้

2) แบบกระจุก การตั้งบ้านเรือนจะอยู่ภายในบริเวณเดียวกัน ส่วนมากแบบนี้จะเป็นการตั้งบ้านเรือนญาติพี่น้องกัน และอีกส่วนหนึ่งคือการจัดสรรบ้านทาสีแฮแถว คือบ้านเรือนจะติดกันเป็นแถวยาว ประชากรจะมีมาอาศัยอยู่กันหลายพื้นที่ ทำให้ภายในหมู่บ้านจัดสรร มีผู้คนและบ้านเรือนหนาแน่น การสร้างบ้านเรือนของชาวหนองปลิงใหม่ ส่วนมากจะเป็นบ้านชั้นเดียวคือมีทั้งบ้านตึกเดี่ยว บ้านไม้ชั้นเดียว อีกแบบหนึ่งบ้านแบบกึ่งไม้กึ่งตึกสองชั้น ชั้นบนเป็นไม้ ชั้นล่างเป็นตึก ส่วนมากผู้ที่สร้างบ้านลักษณะนี้ถือว่าเป็นคนมีฐานะในหมู่บ้าน

2.1.2 การขยายตัวของประชากร ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีจำนวน

ประชากรเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างรวดเร็วจนน่าวิตก ทำให้รัฐบาลต้องมีการวางแผนให้มีการวางแผนครอบครัว เพื่อคุมกำเนิดประชากร ซึ่งนโยบายนี้ประสบสำเร็จด้วยดี และเป็นแบบอย่างให้ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ดำเนินรอยตาม ขณะนี้ทางรัฐบาลกำลังเร่งพัฒนาคุณภาพของประชากรให้ดีขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรด้วย อย่างไรก็ตาม ใ้ว่าปัญหาเกี่ยวกับ

ประชากรของประเทศไทยจะหดสั้นลงเพียงแค่นี้ ยังมีปัญหาอื่นๆ อีกหลายปัญหา อาทิ ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น ปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร เป็นต้น ซึ่งทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนจะร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เพื่อแก้ไขปัญหาต่อไป เช่นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางประชากรในหมู่บ้านหนองปลิงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก จากการมีประชากรไม่มากในยุคก่อน ประชาชนที่อาศัยอยู่จะเป็นญาติพี่น้องเสียดีกกว่า แต่ปัจจุบันนี้มีประชากรหลังไหลเข้ามาทำมาหากินในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง ประชากรจึงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการด้วยกันดังนี้ ด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคมวัฒนธรรม เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้จึงเป็นสาเหตุให้มีการอพยพจากถิ่นอื่นเข้ามาอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านหนองปลิงใหม่เพิ่มมากขึ้น

2.1.3 การขยายตัวของชุมชน เดิมชุมชนบ้านหนองปลิงใหม่เป็นชุมชนเล็กๆมี

บ้านเรือนตั้งอยู่ห่างกันพอสมควร ทุกคนในหมู่บ้านรู้จักกันทุกคน สาเหตุของการขยายตัวของชุมชนเนื่องมาจากการขยายตัวทางอุตสาหกรรม คือมีโรงงานต่างตั้งขึ้นมาอย่างมากมาย (เขตอุตสาหกรรมสุรนารี ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบัวศาลา และ ตำบลหนองระเวียง) ทำให้มีแรงงานจากถิ่นอื่นเข้ามาใช้แรงงานกันมากขึ้น เมื่อเข้ามาอยู่นานและการอยู่ที่นี่มีความอยู่ดีกินดี ทำให้แรงงานเหล่านี้ไม่ย้ายกลับถิ่นเดิม และได้มีการซื้อที่ดินปลูกสร้างบ้านเรือนกัน เมื่อมีประชากรเพิ่มมากขึ้นการขยายตัวของชุมชนก็มีขยายตัวจากชุมชนเล็กๆ กลายเป็นชุมชนใหญ่ จากที่พื้นที่เป็นป่า ก็ถูกถางเพื่อสร้างบ้านเรือนอาศัยกันมากขึ้น ทำให้ชุมชนหมู่บ้านของหนองปลิงใหม่หนาแน่นขึ้น

2.1.4 อาณาเขตติดต่อ หมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	จด	บ้านหนองปลิง หมู่ที่ 3 ตำบลหนองบัวศาลา
ทิศใต้	จด	บ้านหนองบัวศาลา หมู่ที่ 4 ตำบลหนองบัวศาลา
ทิศตะวันตก	จด	เขตทหาร ตำบลโพธิ์กลาง
ทิศตะวันออก	จด	บ้านหนองบัวศาลา หมู่ที่ 4 ตำบลหนองบัวศาลา

2.1.5 การคมนาคม การเข้าหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ที่ 9 มีเส้นทางที่พาหนะ

สามารถเข้าไปได้จากถนนหลวงหมายเลข 224 มี 2 เส้นทาง การคมนาคมเข้าสู่ตัวเมืองก็สะดวก มีถนนหมายเลข 224 เป็นถนนที่ตัดผ่านใกล้กับหมู่บ้าน และเป็นถนนหลักในการเข้าสู่ตัวเมืองนครราชสีมา การเดินทาง โดยส่วนมาประชากรในหมู่บ้านจะมียานพาหนะส่วนตัวใช้ในการเดินทางไปติดต่อหรือเดินทางไปยังตำบลอื่น ด้านการติดต่อภายในหมู่บ้าน จะมีถนนเชื่อมติดต่อกันภายในหมู่บ้าน 6 สาย นอกนั้นเป็นเส้นทางเดินเล็กๆ ที่สามารถเดินต่อทะเลสาบกันได้

2.1.6 สภาพดิน สภาพดินในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัว

ศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นดินร่วนปนทราย การทำการเกษตรจะทำได้เฉพาะพืชที่ทนต่อความแล้งได้ เช่น การทำไร่มันสำปะหลัง การทำไร่อ้อย เพราะดินไม่สามารถอุ้ม

น้ำได้นานถึงแม้จะขุดบ่อก็เก็บน้ำไว้ในหน้าฝนก็ไม่สามารถเก็บน้ำไว้ได้ ทำให้ในหมู่บ้านนี้ใช้น้ำจากบ่อบาดาลของหมู่บ้านที่ขุดเจาะใช้ภายในหมู่บ้าน การทำเกษตรใดๆ ในปัจจุบันนี้ไม่มี สาเหตุเพราะพื้นที่ในหมู่บ้านมีพื้นที่จำกัด ทำให้ประชากรมีอาชีพรับจ้างและอาชีพเก็บขยะขาย

2.1.7 ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ ปัจจุบันป่าไม้ในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ที่ 9 มีอยู่ 1 แห่งคือที่วัดบ้านหนองปลิงใหม่ มีจำนวน 5 ไร่ มีไม้จำพวก ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้แดง ไม้สัก ไม้มะค่าน้อย ต้นไผ่ ฯลฯ และทางวัดได้อนุรักษ์พันธุ์ไม้ไว้เป็นจำนวนมาก สำหรับพื้นที่สาธารณะในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ ไม่มี

2.1.8 แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน ในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีระบบประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง มีครัวเรือนที่ใช้น้ำจากระบบประปานี้ตลอดปี จำนวนทั้งหมด 164 ครัวเรือน แหล่งน้ำผิวดิน บ้านหนองปลิงใหม่ มีแหล่งน้ำผิวดิน 1 แห่ง คือ สระบ้านหนองปลิง (เก่า) ปัจจุบันน้ำใช้ไม่ได้ ลักษณะน้ำจะเป็นสีเขียว

2.1.9 ระบบสาธารณูปโภค ด้านสาธารณูปโภค ภายในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ถนนเมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมีสภาพเป็นถนนแบบ พื้นดินเดิมหรือทางเกวียน ต่อมาเริ่มมีการพัฒนาหมู่บ้านมีหน่วยงานราชการให้งบมาทำถนนให้กว้างกว่าเดิม เพื่อเดินทางไปไหนมาไหนสะดวกกว่าทางเกวียน ต่อมาปี พ.ศ. 2542 ได้มีงบทางราชการในการพัฒนาถนนโดยเป็นถนนลูกรัง มีความยาว 400 เมตร และต่อมาทางองค์การบริหารส่วนตำบลให้งบสร้างถนนคอนกรีตภายในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่แต่ยังไม่รอบหมู่บ้าน ยังคงมีถนนลูกรังใช้เดินทางอีกส่วนหนึ่ง ไฟฟ้าหมู่บ้าน เริ่มเข้ามาในหมู่บ้านครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2516 ทุกหลังคาเรือนมีไฟฟ้าครบ เมื่อไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านสิ่งอำนวยความสะดวกก็เป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งของชาวบ้าน การประปาหมู่บ้าน ภายในหมู่บ้านมีระบบประปา 1 แห่ง เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2525 โดยการส่งเสริมของการประปาชนบทที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือให้ชาวบ้านมีน้ำประปาที่สะอาดใช้ มีครัวเรือนที่ใช้น้ำจากระบบประปานี้ตลอดปี จำนวน 164 ครัวเรือน และสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านภายในหมู่บ้านต้องมีระบบประปาใช้ เพราะว่าภายในหมู่บ้านไม่มีสระกักเก็บน้ำยามหน้าแล้งใช้ จึงทำให้การประปาชนบทที่มีสถานที่ตั้งภายในหมู่บ้านหนองปลิงให้การช่วยเหลือการสร้างประปาภายในหมู่บ้าน โทรศัพท์ ปัจจุบันนี้ภายในหมู่บ้านหนองปลิงได้มีโทรศัพท์ใช้กันภายในหมู่บ้าน ทำให้การติดต่อสื่อสารภายในและนอกหมู่บ้านไม่มีปัญหา ที่หมู่บ้านมีโทรศัพท์ใช้มาจากหน่วยงานขององค์การโทรศัพท์ภาครัฐบาลและที่ที่แฮนด์ที่ภาครัฐวิสาหกิจ หอกระจายข่าวหมู่บ้าน ตั้งอยู่ภายในบริเวณบ้านผู้ใหญ่บ้าน หอกระจายข่าวใช้ประโยชน์ในการกระจายข่าวต่างให้ชาวบ้านทราบ และฟังข่าวยามเช้า เทียง และยามเย็น

2.1.10 ระบบสังคมวัฒนธรรม ระบบสังคมวัฒนธรรม หมู่บ้านหนองปลิงใหม่

ระบบเครือญาติ หมายถึง ระบบที่จัดเอามนุษย์มาสัมพันธ์กันโดยสายเลือดหรือยีนต์ และ โดยการแต่งงาน เครือญาติเป็นสภาพของความสัมพันธ์ของบุคคลตั้งแต่ตัวเราเอง ไปจนถึงวงกว้างเท่าที่จะนับได้ตั้งแต่ครอบครัวเราและกว้างสุดอาจจะต้องถึงเผ่า การนับเครือญาติที่จริงแล้วคือการนับบุคคลในสายเลือด เพื่อสืบหาที่มาและบรรพบุรุษที่แต่ละคนสืบตกทอดมา เพื่อมองหาบุคคลในรุ่นต่อ ๆ ไป เพื่อสืบทายาทสมบัติ สำหรับสังคมวัฒนธรรม เกี่ยวกับเครือญาติ ในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ จะมีความสัมพันธ์แบบพ่อแม่พี่น้อง สืบเกิดจากนามสกุลที่อยู่ในหมู่บ้าน เช่น นามสกุลจากทะเล นามสกุลศูนย์สำโรง สองนามสกุลนี้ จะเป็นนามสกุลที่มีมากในหมู่บ้าน เพราะ สองนามสกุลจะเป็นนามสกุลที่อยู่ในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่แต่เดิม

2.1.11 ผู้นำการเมืองการปกครอง ชาวบ้านหนองปลิงใหม่จะให้ความเคารพนับถือผู้นำหมู่บ้าน คือ ผู้ใหญ่บ้าน นายหอม ชั้นกระโทก ทุกคน ท่านผู้ใหญ่เป็นบุคคลที่ชาวบ้านคัดเลือกให้เป็นผู้นำหมู่บ้าน ท่านผู้ใหญ่มีความซื่อสัตย์ สุขุม ขยัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ท่านเป็นที่ไว้วางใจของชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านมีปัญหาอะไรท่านก็จะให้การช่วยเหลือ ท่านผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นที่รักและเคารพของชาวบ้าน ท่านผู้ใหญ่ท่านจะเป็นผู้ที่ไต่หาความรู้มาสู่หมู่บ้านเสมอ เมื่อมีการอบรมต่างๆที่ทางราชการหรือส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลส่งเอกสารมา ท่านก็จะส่งลูกบ้านที่มีความสนใจเข้าไปอบรม เมื่ออบรมมาแล้วก็จะลองมาปฏิบัติทำกัน เมื่อประสบผลสำเร็จก็จะมี การถ่ายทอดให้แก่ลูกบ้านที่ต้องการมีอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ปัจจุบันนี้ในหมู่บ้านจะเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่จำนวนมากด้วยสาเหตุนี้ ท่านผู้ใหญ่ หอม ชั้นกระโทก จึงเป็นที่นับถือของชาวบ้านหนองปลิงใหม่ทุกคน

2.1.12 การเมืองการปกครอง บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีผู้ใหญ่บ้านคือ นายหอม ชั้นกระโทก ซึ่งได้รับการคัดเลือกแต่งตั้งให้เป็นผู้ใหญ่บ้านตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ดำรงตำแหน่งเมื่อปี พ.ศ. 2541 โดยมีการกระจายอำนาจการปกครองในรูปแบบของคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งมีรายชื่อคณะกรรมการดังนี้

1. นายหอม	ชั้นกระโทก	ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายบุญส่ง	อาประเวศ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. นายอดุลย์	เดือนหมื่นไวย	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
4. นายวินัย	พิณพิมาย	อบต.
5. นายสมคิด	มีผล	อบต.

การประชุมภายในหมู่บ้านเพื่อเพิ่มศักยภาพในชุมชนและสร้างความเข้มแข็งภายในหมู่บ้าน จะมีการประชุมทุกครั้งผู้ใหญ่บ้านไปประชุมที่อำเภอมา โดยการกระจายข่าวทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านหรือเรียกประชุมที่บ้านของผู้ใหญ่บ้านเอง

2.1.13 เศรษฐกิจ ด้านเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ พื้นที่ทำการเกษตร

ต่างๆเช่นพื้นที่นา ที่สวน ภายในหมู่บ้านไม่มีพื้นที่ทำการเกษตร สาเหตุเพราะหมู่บ้านหนองปลิงใหม่มีพื้นที่จำกัดบริเวณพื้นที่ใกล้ๆหมู่บ้านถูกนายทุนซื้อที่ไปหมด และพื้นที่ด้านตะวันตกติดกับพื้นที่สวนของรายการทหาร ทำให้ชาวบ้านจึงมีพื้นที่เฉพาะปลูกสร้างที่อยู่อาศัยเสียส่วนมาก ชาวบ้านจึงมีอาชีพรับจ้างทั่วไปและประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นหลักทุกคนต้องดิ้นรนตลอดเวลาที่จะหาเงินเสริมสร้างฐานะตนเองให้ได้อยู่ได้ ภายในหมู่บ้านจะมีการประกอบอาชีพต่างๆเช่น การทำอาหารขาย เลี้ยงสัตว์ประเภท ไก่พันธุ์ไข่ เป็ด หมูป่า สุกร วัวพื้นบ้าน การประกอบอาชีพบริการเช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า ร้านเสริมสวยสุขภาพสตรี ร้านตัดผมชาย และสร้างห้องแถวให้เช่าสำหรับแรงงานต่างถิ่นที่มาทำงานในพื้นที่ใกล้เคียง

2.1.14 วัดและประเพณี ภายในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ 9 ตำบลหนองบัว

ศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมามีวัดอยู่ 1 แห่ง ที่ใช้เป็นทีประกอบพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา วัดหนองปลิงใหม่จะเป็นจุดศูนย์กลางที่ชาวบ้านใช้เป็นสถานพบปะแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน และเป็นทีทำบุญตามวันสำคัญทางศาสนาเสมอ ชาวบ้านหนองปลิงใหม่ นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก จึงทำให้ประเพณีไทยต่างๆ จึงไม่แตกต่างกว่าประเพณีไทยของเราเลย จึงทำให้ภายในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่อยู่ภายใต้การสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ประเพณีของชาวบ้านหนองปลิงใหม่ ยังคงปฏิบัติตามประเพณีตั้งแต่ ปู่ ย่า ตา ยาย เสมอมา

2.1.15 โรงเรียนและการศึกษา ภายในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่มีพื้นที่จำกัดและมี

อาณาเขตติดต่อกันหลายหมู่บ้าน และเป็นหมู่บ้านที่แยกมาใหม่จึงไม่มีโรงเรียนสร้างอยู่ในหมู่บ้านมาหลายยุคแล้ว สำหรับการเรียนชั้นประถมประชากรส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจำเป็นต้องไปเรียนที่โรงเรียนบ้านหนองตะลุงปึก ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ใกล้ๆหมู่บ้าน ภายในตำบลเดียวกันการเรียนการสอนของโรงเรียนหนองตะลุงปึกจะมีสอนตั้งแต่ ระดับอนุบาล ถึง มัธยมศึกษาตอนต้น การเดินทางไปเรียนหนังสือจะมีผู้ปกครองไปส่งหรือไปเรียนด้วยตนเอง การศึกษาของประชาชนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ส่วนมากจะเรียนจบชั้นประถมและมีขยมคั้นเสียส่วนมาก สาเหตุเพราะผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างเป็นหลัก หาเช้ากินค่ำ ประกอบกับบริเวณใกล้เคียงหมู่บ้านมีโรงงานเกิดขึ้นมากมาย จึงทำให้เรียนแคมีวุฒิทำงานในโรงงานเท่านั้น ส่วนที่เรียนสูงกว่ามัธยมคั้น ฐานะชั้นมีผู้มีกินจึงจะเรียนต่อระดับสูง

2.1.16 สุขภาพอนามัย ภายในหมู่บ้านเล็กๆได้รับการฉีดวัคซีนทุกคน และ

ประชาชนส่วนใหญ่จะได้รับการบริการจากสถานีอนามัยบ้านหนองปลิง ซึ่งตั้งอยู่บริเวณปากทางเข้าหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาและภายในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ จะมีอาสาสมัครสาธารณสุขขั้นมูลฐานประจำหมู่บ้านคอยให้คำแนะนำตลอดทำให้สุขภาพอนามัยของหมู่บ้านหนองปลิงใหม่จึงเข้าข่ายสุขภาพที่ดีถ้วนหน้า

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ กลุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ มีจำนวนสมาชิกกองทุนทั้งหมด 185 คน แบ่งเป็นชาย 85 คน หญิง 100 คน กองทุนหมู่บ้านตั้งขึ้นเมื่อวันที่

30 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 96 หมู่ที่ 9 คณะกรรมการได้มาจากการคัดเลือก
จำนวน 15 คน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล		ตำแหน่ง
1.	นางบุษยา	เจ็มเพชร	ประธานกองทุน
2.	นายหอม	ชั้นกระโทก	รองประธานกองทุน
3.	นางไพบุลย์	จันทร์โสม	เลขานุการ
4.	นางวันเพ็ญ	ขงศ์สูงเนิน	เหรัญญิก
5.	นายนันท์	ฉัตรพรมราช	ผู้ช่วยเลขานุการ
6.	นายอำนาจ	พิวผา	ประชาสัมพันธ์
7.	นายสนั่น	เหล่าวงษา	ประชาสัมพันธ์
8.	นายนคร	สินธุชาติ	ติดตามหนี้สิน
9.	นายชนกฤษณ์	เนตรนัย	ตรวจสอบภายใน
10.	นายกฤษณ์	องอาจ	ตรวจสอบภายใน
11.	นายจง	เจริญสุข	ติดตามหนี้สิน
12.	นางสมหวัง	เหรียญประเสริฐ	ผู้ช่วยเหรัญญิก
13.	นางประมวล	ศรีสวัสดิ์	ติดตามหนี้สิน
14.	นางสาวอุมาวดี	ศรีจันทร์เวียง	ติดตามหนี้สิน
15.	นางสมควร	ศรีสุนทร	ติดตามหนี้สิน

คณะกรรมการทั้ง 15 คน ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ทั้งหมด

2.2.1 ปัจจุบันมีสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน ได้นำเงินไปดำเนินการประกอบอาชีพ
ตามวัตถุประสงค์ดังนี้ การพัฒนาอาชีพ อาทิ

1) การผลิตทางการเกษตร อาทิ การเลี้ยงสัตว์ (ไก่พันธุ์ไข่, หมูป่า, เป็ด)

จำนวน 22 ราย

2) ค้าขาย อาทิ ขายของชำ ขายข้าวแกง จำนวน 43 ราย

3) การบริการ อาทิ ช่างซ่อมมอเตอร์ไซด์ ตัดเย็บเสื้อผ้า รถรับจ้าง ซัก

รีด จำนวน 7 ราย

4) อุตสาหกรรมในครัวเรือน อาทิ การทำเฟอร์นิเจอร์ จำนวน 1 ราย

เมื่อกองทุนได้กระจายเม็ดเงินออกให้สมาชิกผู้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการแล้ว คณะกรรมการกองทุนจะติดตามผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ของสมาชิกกองทุน ดังนี้

- 1) คณะกรรมการประจำแต่ละคุ้มติดตามไปตามบ้านสมาชิกผู้เงินเป็นระยะๆ เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อติดตามผลการดำเนินงานของโครงการในสถานที่จริง
 - 2) คณะกรรมการติดตามโดยการสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกห่างๆ อาทิ การจดบันทึกประจำเดือน ผลการดำเนินงานก้าวหน้าเพียงใด
 - 3) คณะกรรมการร่วมช่วยแก้ปัญหาให้กับสมาชิกผู้เงิน อาทิ สมาชิกผู้เงินไปเลี้ยงปลาที่สระน้ำที่ขุดกักเก็บน้ำยามหน้าฝนแต่ปีนี้ประสบปัญหาฝนแล้ง คณะกรรมการก็จะเสนอแนะให้ทำบ่อซีเมนต์เลี้ยงปลาแทน หรือแนะนำให้ทำกิจกรรมอย่างอื่น
 - 4) คณะกรรมการจะร่วมพิจารณาประเมินการผู้เงินของสมาชิกผู้เงินแต่ละรายบุคคลในรอบ 1 ปี ให้สมาชิกผู้เงินทราบ
 - 5) คณะกรรมการร่วมกับสมาชิกกองทุน พิจารณาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกองทุน โดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
 - 6) ในรอบ 1 ปี คณะกรรมการสรุปการคืนเงินผู้และผลการของดำเนินงานตามโครงการของสมาชิกกองทุนให้สมาชิกกองทุนทราบ
- เกณฑ์การคิดดอกเบี้ยของกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ ตามที่มติที่ประชุมเห็นสมควร คือ ร้อยละ 12 บาทต่อปี หรือ ร้อยละ 1 บาทต่อเดือน
- ผลประโยชน์จากกองทุน นำมาจัดสรรดังนี้ เงินประกันความเสี่ยง เกลี้ยคืนให้กับผู้ถือหุ้น และฝากเงินสำรอง เป็นเงินตอบแทนคณะกรรมการ เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน และช่วยเหลือคนชราในหมู่บ้าน และเป็นประโยชน์ต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักศึกษาที่ได้เข้ามาวิจัยในโครงการนี้ด้วย

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร (Variable) คือสิ่งใดที่มีค่าไม่คงที่สามารถเปลี่ยนแปลงค่าไปได้ตลอดเวลาและสิ่งใดก็ตามที่มีค่าเปลี่ยนแปลงได้หลายค่าหรือมีค่าไม่คงที่ เราเรียกว่า ตัวแปร อาทิ เชื้อชาติของคน เพศ รายได้ การศึกษา อายุ เจตคติ พันธุ์ไก่ การประกอบอาชีพ ฯลฯ และ ตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ศึกษานั้น จะบรรลุสำเร็จตามเกณฑ์นั้น ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณและในส่วนลักษณะเชิงคุณภาพ ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) Context Evaluation (การประเมินสถานะแวดล้อมหรือการประเมินบริบท)
- 2) Input Evaluation (การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยเข้า)
- 3) Process Evaluation (การประเมินกระบวนการ)
- 4) Product Evaluation หรือ Out Evaluation (การประเมินผลผลิต)

สำหรับ การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงมี 2 หน่วย คือ

- 1) หน่วยระบบ A การประเมินการบริหารการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
- 2) หน่วยระบบ B การประเมินการดำเนินงานกิจการของผู้กู้รายบุคคล

ทั้ง 2 หน่วยนี้ ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการใช้ตามหลักแนวคิดทั้ง 4 องค์ประกอบ

3.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน ในระบบการบริหารการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ของคณะกรรมการ และระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้รายบุคคล ดังนี้

1) ระบบการบริหารการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ เมื่อหมู่บ้านได้รับการจัดสรรเงิน 1 ล้านบาทจากรัฐบาล คณะกรรมการดำเนินงานตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน และการระดมความคิดของคณะกรรมการในการบริหารจัดการกองทุน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามระบบและสมาชิกทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน พร้อมทั้งการแนะนำส่งเสริมผู้กู้ เป็นการแนะนำส่งเสริมให้ผู้กู้ใช้เงินที่กู้ได้อย่างถูกวิธีและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เช่น การแนะนำผู้กู้เกี่ยวกับแนวทางในการกู้เงินเพื่อไปประกอบอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดรายได้เข้าสู่ครอบครัวและสามารถคืนเงินให้กับกองทุนทันตามระยะเวลาที่กำหนดกับกองทุนไว้ได้

2) การประเมินระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้รายบุคคล คือ การพิจารณาการกู้เงินของคณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาผู้กู้ โดยพิจารณาจากความซื่อสัตย์ สภาพเป็นอยู่ทั่วไปของผู้กู้คือไม่ติดการพนัน หรือสิ่งเสพติดใดๆ มีความขยันขันแข็งต่อการประกอบอาชีพ โครงการที่ยื่นกู้เป็นไปตามระเบียบของกองทุน สักยภาพในการคืนเงินกู้ให้กับกองทุนตามระยะเวลาที่กำหนด และการปฏิบัติตามกฎระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

3.2 การประเมินปัจจัยเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าสู่ของหน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และการดำเนินกิจการของผู้กู้รายบุคคล ดังนี้

1) ปัจจัยนำเข้าสู่ระบบการบริหารจัดการและการส่งเสริมแนะนำผู้กู้ การได้รับเงินจัดสรร 1 ล้าน จากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้หมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ คัดเลือกกรรมการหมู่บ้าน เพื่อคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนหมู่บ้านได้บริหารจัดการจัดการกองทุน ตั้งแต่การวางระเบียบกองทุนหมู่บ้าน การจัดสรรต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ผู้สมัครยื่นกู้ จนถึงเงินที่ผู้กู้ชำระคืนกองทุนตามเวลาที่กำหนด การระดมกองทุนสะสมของหมู่บ้าน และนักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ก่อประโยชน์ต่อท้องถิ่น

2) ปัจจัยนำเข้าสู่ระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้รายบุคคล การดำเนินกิจการของผู้กู้ที่ต้องการกู้เงินกองทุนและเงินส่วนตัวของผู้กุนำมาประกอบอาชีพ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในหลายด้าน เช่น สถานที่ตั้งกิจการ แหล่งวัตถุดิบ วิธีการบริหารงานของผู้กู้ แรงงานที่ใช้ เครือข่ายอาชีพของตำบลเข้าไปแนะนำ หรือนักศึกษาได้รับประกาศนียบัตรจากการมีจัดทำสารนิพนธ์หมู่บ้านขึ้น

3.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้เป็นรายบุคคล ดังนี้

1) การประเมินกระบวนการหน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ กระบวนการบริหารจัดการบริหารของคณะกรรมการในการพิจารณาอนุมัติเงินให้กับผู้กู้แต่ละราย โดยการพิจารณาจากสมาชิกที่ยื่นกู้ คุณสมบัติทุกอย่างของผู้กู้ จากคณะกรรมการทั้งหมด คณะกรรมการจะดำเนินการติดตามดูการดำเนินกิจการของผู้กู้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำแก่สมาชิกที่มีปัญหาในการประกอบอาชีพ แนะนำการทำรายรับรายจ่าย หาดตลาดให้แก่สมาชิก ส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่างๆ เมื่อครบสัญญาในการกู้เงินคณะกรรมการจะได้รับการชำระหนี้จากผู้กู้ คณะกรรมการจะทำบัญชีกองทุนไว้ในแต่ละเดือน เพื่อสรุปในวันสิ้นปี

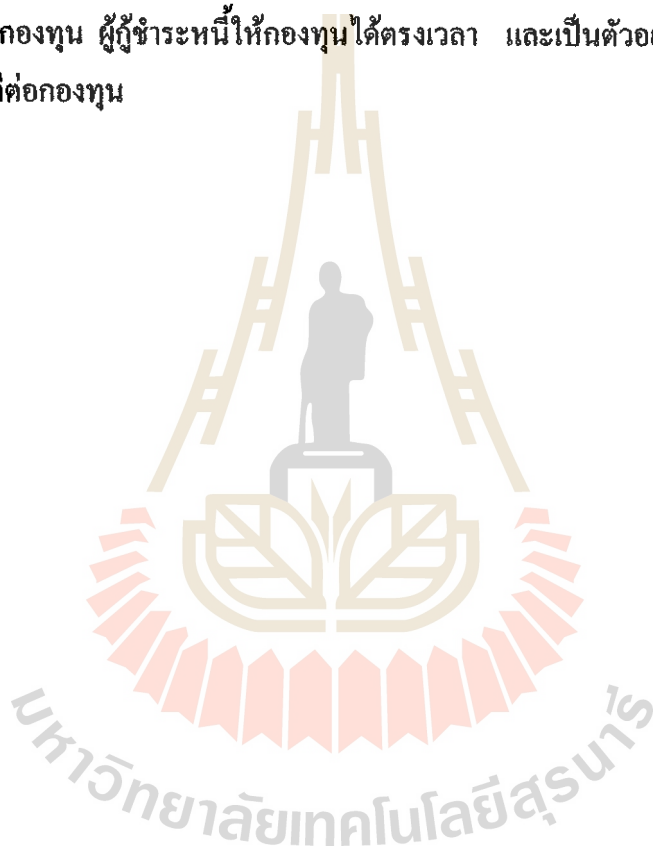
2) การประเมินกระบวนการหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้รายบุคคล เป็นการประเมินวิธีการประกอบอาชีพของผู้กุดำเนินกิจการอย่างถูกวิธี การหาดตลาดรองรับการประกอบอาชีพไว้ก่อน วัตถุดิบหาได้ในท้องถิ่นหรือแหล่งที่ใกล้เคียง การทำบัญชีรายรับรายจ่ายของผู้กู้ตามคำแนะนำของคณะกรรมการหรือตามนักศึกษาที่เสนอแนะ เป็นต้น

3.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้รายบุคคล

1) การประเมินผลผลิตหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริม

ผู้กู้ มาถึงระบบนี้ การบริหารการจัดการของคณะกรรมการกองทุนจะประสบผลสำเร็จได้ คณะกรรมการและผู้กู้จะต้องร่วมมือกัน คณะกรรมการตรวจสอบจำนวนผู้กู้ทั้งหมด ยอดจำนวนเงินที่กู้ เงินสะสมของกองทุน ผู้กู้ชำระเงินคืนตามสัญญา ผลผลิตที่ตามมาคือสิ้นปี เงินกองทุน 1 ล้านบาทอยู่ ดอกเบี้ยที่ได้มาได้รับการจัดสรรตามที่ร่างไว้ในระเบียบ หมู่บ้านมีศักยภาพในการบริหารการจัดการที่เป็นระบบ เกิดความเข้มแข็งภายในหมู่บ้าน และหมู่บ้านได้รับชื่อเสียง

2) การประเมินผลผลิตระบบการดำเนินงานกิจการของผู้รายบุคคล ผู้กู้นำเงินไป ประกอบอาชีพและมีรายได้เข้าสู่ครอบครัวจากที่รายได้น้อยกลับมีรายเพิ่มจากเดิมที่ได้รับ จากการแนะนำส่งเสริมจากกองทุน ผู้ชำระหนี้ให้กองทุนได้ตรงเวลา และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้รายอื่นๆ และผู้กู้มีทัศนคติที่ดีต่อกองทุน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีความสำคัญอย่างยิ่งในการประเมินโครงการ ผู้เขียนสารนิพนธ์จำเป็นต้องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาตอบปัญหาในการประเมิน และเพื่อให้เหมาะสมกับกองทุนหมู่บ้าน และเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลแต่ละประเภทด้วย ดังนั้นต้องมีการเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมที่สามารถใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้กับความต้องการเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถาม เป็นรายการข้อคำถามที่ได้จัดทำขึ้นตามแบบ และได้นำไปสอบถามข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ได้คำตอบคำถามที่เกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการเป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนความรู้สึที่ดีต่อการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ ทศนคคชของชาวบ้านที่มีต่อกองทุน เป็นต้น และการสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนในการดำเนินการเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ดี กำหนดจุดประสงค์ของสร้างแบบสอบถาม ระบุเนื้อหาหรือประเด็นหลักที่จะกำหนดคำถามให้ครอบคลุมการประเมินดังปรากฏในแบบรายงานต่าง ๆ

2) แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างที่ต้องการข้อมูลเชิงลึก สัมภาษณ์ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประชาชนที่อาศัยในหมู่บ้าน คณะกรรมการบริหารจัดการกองทุน และการสัมภาษณ์นี้จะมีข้อดีสำหรับผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกหรือเขียนหนังสือไม่ได้ โดยการใช้แบบรายงานต่าง ๆ เช่นการสัมภาษณ์ทัศนคติที่มีต่อกองทุน

3) แบบสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการสังเกตพฤติกรรมหรือปฏิบัติกริยาของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยจะต้องมีการบันทึกข้อมูลทันทีที่สังเกตเห็นเหตุการณ์นั้น อาทิ การสังเกตการทำบัญชีของคณะกรรมการ การทำงานร่วมกันของคณะกรรมการ เจตคติของประชาชนต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการ เป็นต้น

4) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน เป็นวิธีหนึ่งที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือเสนอแนะความคิดที่ดีแก่สมาชิกคนที่ไม่มีประสบการณ์

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ และแบบเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและสัมภาษณ์ ดังนี้

1) แบบรายงาน 1 เป็นแบบเครื่องมือที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลบริบทชุมชนภายในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหมู่บ้าน เช่น ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ที่มาของชื่อหมู่บ้าน สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพปัจจุบันของหมู่บ้าน เป็นต้น

2) แบบรายงาน 2 เป็นแบบเครื่องมือที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้ม

แจ้งของชุมชน โดยใช้แบบเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปลายปิด ที่สัมภาษณ์ในลักษณะที่ผู้ตอบได้ตอบตามที่กำหนดไว้ในแบบรายงานให้ตอบ มาก ปานกลาง น้อย เช่น สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี ชุมชนยกย่องคนทำความดี เป็นต้น นอกจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะนี้ ในแบบรายงานนี้ยังสามารถแจกแจง เป็นร้อยละ ได้อีก

3) แบบรายงาน 3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบบเครื่องมือที่ใช้คือวิธีการสัมภาษณ์ การเข้าไปสัมภาษณ์สอบถามตัวต่อตัวหรือเป็นกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลจริง

4) แบบรายงาน 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานเดือน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกตการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุน

5) แบบรายงาน 5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน เป็นการสัมภาษณ์แบบมีปลายเปิด ผู้เข้าร่วมประชุมจะมีโอกาสตอบอย่างอิสระ

6) แบบรายงาน 6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการจัดประชุมเวทีชาวบ้านทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบล ผู้ถูกสัมภาษณ์ จะได้ร่วมการเสนอความคิดและปัญหาที่เกิดขึ้น

7) แบบรายงาน 7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากแบบรายงาน 2 เพื่อใช้ในการสรุปรายงานเป็นแบบร้อยละ

8) แบบรายงาน 8 แบบรายงานโครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และสังเกตเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์และวิธีการดำเนินงานของโครงการ

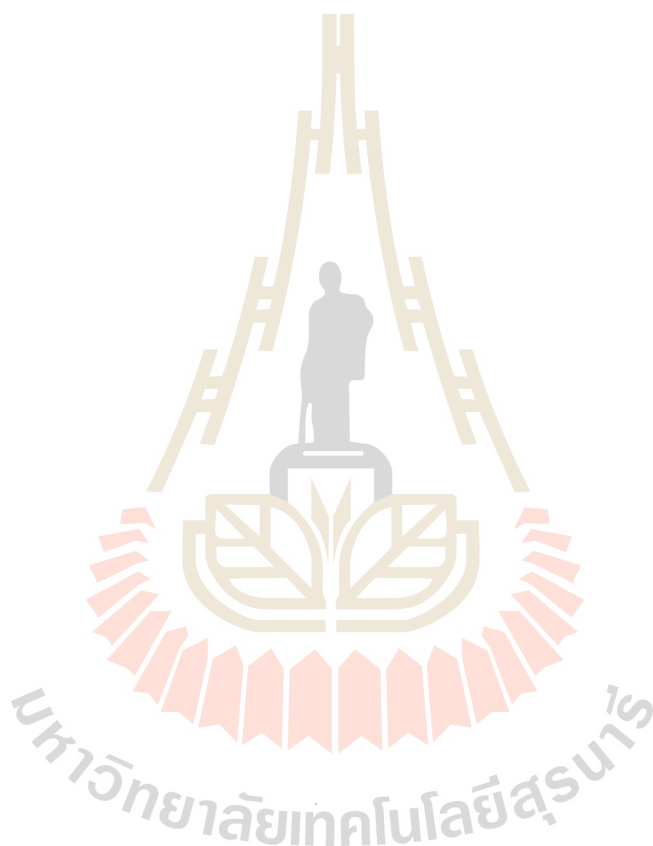
9) แบบรายงาน 9 แบบรายงานแบบบันทึกการสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ภายในหมู่บ้านให้แสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนดให้ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์จะตอบไปตามความเป็นจริง ผู้สัมภาษณ์จะเก็บรวบรวมข้อมูลไว้โดยไม่เปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

10) แบบรายงาน 10 แบบรายงานแบบสรุปเวทีชาวบ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือการจัดเวทีชาวบ้าน โดยการสัมภาษณ์เป็นกลุ่มเพื่อให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นแสดงทัศนคติที่ต่าง ๆ ที่ทุกคนเจอมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

11) แบบรายงาน 11 แบบรายงานศึกษาเจาะลึกรายกรณี เป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวหรือเป็นแบบสัมภาษณ์ผู้กู้เงินกองทุนเป็นรายบุคคลเพื่อทราบถึงจำนวนเงินกู้ และวัตถุประสงค์ในการกู้เงิน รายรับรายจ่าย ผลการดำเนินงานกิจการของผู้กู้ ตลอดจนการสังเกตการดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายของผู้กู้

12) แบบรายงาน 12 แบบรายงานการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน เป็นการสัมภาษณ์ ด้านเศรษฐกิจ สังคม ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข ภายในหมู่บ้าน และภาพสรุป ภายในตำบล ที่เกิดขึ้นในอดีตจนถึงภาพปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่าแบบรายงานทั้งหมดจะต้องมีทั้งการสัมภาษณ์รายบุคคล เป็นกลุ่ม หรือการจัด ประชุมเวทีชาวบ้าน และการสังเกต แบบรายงานจะสมบูรณ์และได้ข้อมูลจริง จะต้องได้รับความ ร่วมมือจากชาวบ้านและจากส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านจากส่วนราชการหรือส่วนเอกชน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเริ่มต้น ตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการการเก็บรวบรวม การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ ผู้เขียนสารนิพนธ์นำแบบสอบถามเป็น แบบรายงาน ต่าง ๆ ไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่หมู่บ้านหนองปลิงใหม่ โดยแบบรายงาน ผู้เขียนจะเข้าไปสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม ด้วยตนเอง แบบรายงานจะมีกำหนดเวลาในการเก็บเป็นระยะ ๆ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายวิธีที่จะนำมาพิจารณาใช้ อย่างเหมาะสม สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ใช้วิธี ดังต่อไปนี้

5.1 การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นข้อมูลที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการในหมู่บ้าน อาทิ การสัมภาษณ์การประกอบอาชีพของครัวเรือนในหมู่บ้าน การกู้เงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ฯลฯ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเผชิญกันระหว่างผู้ถูกสัมภาษณ์และผู้เขียนสารนิพนธ์ ได้จำแนกการสัมภาษณ์เป็น 2 ประเภท คือ

5.1.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดรายละเอียดที่จะถามไว้อย่างชัดเจน อาทิ การสัมภาษณ์ผู้กู้ถึงวัตถุประสงค์ที่กู้เงินกองทุน ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ ฯลฯ

5.1.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดประเด็นหลักที่จะใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้เขียนสารนิพนธ์สามารถกำหนดคำถามได้อย่างยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง อาทิ การบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับกองทุนของคณะกรรมการ ทศนคคที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกชุมชน เป็นต้น

5.2 การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การใช้แบบสอบถามกับสมาชิกหมู่บ้านหนองปลิงใหม่โดยการสอบถามตัวต่อตัว หรือ ให้ผู้ถูกสอบถามตอบแบบถามด้วยตนเอง เมื่อตอบคำถามเสร็จให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งข้อมูลที่ส่งกลับผู้เขียนสารนิพนธ์ตามระยะเวลาที่กำหนด แต่ข้อเสียของการตอบแบบสอบถาม คือ ข้อมูลที่ได้ อาจคลาดเคลื่อนการตอบไม่ตรงตามแบบสอบถาม การอ่านหนังสือไม่ออก การไม่เข้าใจในการตอบแบบสอบถาม การทำเอกสารหาย เป็นต้น

5.3 การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสังเกต พฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายในหมู่บ้านโดยกลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัว การสังเกตแบ่งเป็น 2 ประเภท

5.3.1 การสังเกตโดยเข้ามีส่วนร่วมในชุมชน เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

มูลที่ผู้เขียนสารนิพนธ์เป็นสมาชิกคนหนึ่งของหมู่บ้าน แล้วดำเนินการเก็บข้อมูล โดยที่สมาชิกกองทุนรับทราบว่าตนเองกำลังถูกเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน แต่อาจจะทำให้ข้อมูลบางส่วนเกิดการสูญหาย เพราะไม่ได้บันทึกข้อมูลไว้ทันที

5.3.2 การสังเกตโดยบุคคลภายนอก เป็นการสังเกตที่ผู้ให้สังเกตไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกต และผู้เขียนสารนิพนธ์สามารถบันทึกข้อมูลได้ทันที

5.4 เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ รอบ อาทิ กลุ่มสมาชิกกองทุนที่กู้เงินจำนวน 20 – 25 คน โดยกลุ่มสมาชิกกองทุนไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้าในการอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน แต่จะใช้แบบสอบถามและแบบสรุปข้อมูล ในการตรวจสอบข้อสรุปที่สอดคล้องกัน เช่น กำหนดประเด็นที่จะถามเจาะลึกรายละเอียดประเด็นที่จะถาม แก้ไข ปรับปรุง ข้อมูลตามความคิดเห็นของสมาชิกพร้อมสรุปผล

5.5 การอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีเป้าหมายลักษณะเดียวกันจำนวน 7 – 8 คน มาร่วมแสดงความคิดเห็นจากคำถามของผู้เขียนสารนิพนธ์ โดยการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น และปฏิกริยาของสมาชิกกองทุนระหว่างการแสดงความคิดเห็น เช่น การจัดประชุมกลุ่มอาชีพเดียวกันมาร่วมเสวนากัน ทักษะคดีที่มีต่อการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ มาจัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของข้อมูล

6.1 ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นในประเด็นที่ต้องการ

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่ง 3 ลักษณะดังนี้

6.2.1 สถิติ (Statistics) หมายถึง ข้อมูลหรือตัวเลขที่แทนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเด็นที่สนใจ หรือ ศาสตร์หรือวิชาที่ว่าด้วยหลักการและวิธีการทางสถิติ ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูล หรือการนำเสนอข้อมูล

6.2.2 สถิติที่ใช้ในการบรรยายลักษณะข้อมูล

- 1) การแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นค่าสถิติที่แสดงจำนวน ในลักษณะของความถี่ของข้อมูลที่เกิดขึ้น

การสมมุติการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเพศในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ ดังนี้ โดยการนำเสนอข้อมูลด้วยตารางแจกแจงความถี่ ดังในตารางที่ 3.2

ตัวอย่างที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ตัวอย่างการแจกแจงความถี่

เพศ	รอยขีด	จำนวนคน (ความถี่)
หญิง		15
ชาย		9
	รวม	24

2) ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นค่าสถิติพื้นฐานที่นำมาเปรียบเทียบ
 ที่แสดงว่า กลุ่มเป้าหมาย คิดเป็นเท่าไร โดยอาศัยฐานข้อมูลที่มีฐานเท่ากับ 100 หน่วย ใช้สูตร
 คำนวณ ดังสมการที่ 3.2

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มเป้าหมาย}}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} \times 100 \quad (3.2)$$

จากตารางที่ 3.2 ตารางแจกแจงความถี่ของข้อมูล สามารถคำนวณหาค่าร้อยละได้ดังในตารางที่ 3.3
 ตัวอย่างที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ตารางแจกแจงความถี่ของข้อมูลเป็นร้อยละ

เพศ	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
หญิง	15	$= \frac{15}{24} \times 100 = 62.5$
ชาย	9	$= \frac{9}{24} \times 100 = 37.5$
	รวม	100

3) การวัดค่ากลางของข้อมูล เป็นการคำนวณหาค่าสถิติที่เป็นตัวแทน
 ของข้อมูลทั้งหมด เพื่อง่ายต่อการนำเสนอข้อมูล ค่ากลางของข้อมูลที่นิยมนำใช้ ดังนี้

4) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean : \bar{X}) เป็นค่ากลางที่เป็นตัวแทน
 ของข้อมูลโดยการนำค่าของข้อมูลทุกตัวมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนข้อมูล ดังในสมการที่ 3.3

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (3.3)$$

เมื่อ	\bar{X}	คือ	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
	$\sum X$	คือ	ผลรวมของข้อมูลทุกตัว
	N	คือ	จำนวนของข้อมูล

5) ฐานนิยม (Mode : Mo) เป็นค่ากลางที่เป็นตัวแทนของข้อมูลที่มีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มเป้าหมาย โดยการแจกนับความถี่ ถ้ากลุ่มใดมีความถี่มากที่สุด แสดงว่ากลุ่มนั้นเป็นฐานนิยมของกลุ่มเป้าหมาย อาทิ รายได้ของชาวบ้านหนองปลิงใหม่ รายได้จากมากไปน้อยดังนี้ 1000, 1500, 1500, 1500, 2000, 3000, 3500 ฉะนั้นรายได้ต่อเดือนของชาวบ้านหนองปลิงใหม่ที่มีความถี่มากที่สุดคือ 1500 บาท

6) มัชยฐาน (Median : Mdh) เป็นค่ากลางที่เป็นตัวแทนของข้อมูลที่อยู่ในตำแหน่งกึ่งกลางของข้อมูลทั้งหมดที่เรียงลำดับจากมากไปน้อย หรือน้อยไปมาก ตัวอย่างที่ 3.3 รายได้ของชาวบ้านหนองปลิงใหม่ จากน้อยไปมาก 1000, 1500, 1500, 1500, 2000, 3000, 3500

$$\begin{aligned} \text{ตำแหน่งค่ามัชยฐาน} &= \frac{\text{จำนวนข้อมูล} + 1}{2} \\ &= \frac{7 + 1}{2} = 4 \end{aligned}$$

ดังนั้นค่ามัชยฐานของตำแหน่งที่ 4 คือ 1500 ฉะนั้นรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของชาวบ้านคือ 1500 บาท

7) การวัดการกระจายของข้อมูล เป็นค่าสถิติที่ใช้อธิบายลักษณะของข้อมูลแต่ละชุดมีความมากน้อยเพียงใด ถ้าข้อมูลชุดใดมีค่าการวัดการกระจายมาก แสดงว่าข้อมูลในชุดนั้นมีความแตกต่างกันมากกว่าข้อมูลชุดที่มีค่าการวัดการกระจายน้อย ค่าสถิติที่ใช้การวัดการกระจายนำมาใช้บ่อยที่สุดคือ

ค่าพิสัย (Range) เป็นค่าสถิติที่แสดงความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่มีค่าสูงสุดกับค่าต่ำสุด สูตรในการคำนวณ คือ

$$\text{ค่าพิสัย} = \text{ค่าสูงสุดของข้อมูล} - \text{ค่าต่ำสุดของข้อมูล} \quad (3.4)$$

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นค่าสถิติที่ได้จากการใช้ค่าความแตกต่างของข้อมูลแต่ละตัวกับค่าเฉลี่ยยกกำลังสอง แล้วนำมารวมกันพร้อมกับหาค่าเฉลี่ยโดยการหารด้วย $N-1$ สูตรในการคำนวณ คือ

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum(\bar{X} - X)^2}{N - 1}} \quad (3.5)$$

เมื่อ	S.D.	คือ	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	\bar{X}	คือ	ค่าของข้อมูลแต่ละตัว
	X	คือ	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
	N	คือ	จำนวนของข้อมูล

6.3 สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างประชากร

1) การทดสอบความแตกต่างด้วย Z-test หรือ t-test เป็นค่าสถิติที่ใช้เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างประชากรกับค่าที่คาดหวัง หรือ ระหว่างประชากร 2 กลุ่ม ถ้ากลุ่มประชากรมีขนาดใหญ่ควรใช้ค่าสถิติ Z-test แต่ถ้ากลุ่มประชากรมีขนาดเล็กควรใช้ค่าสถิติ t-test

2) การทดสอบความแตกต่างระหว่างประชากรตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยมีหลักการที่เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากรหลาย ๆ กลุ่มไปพร้อมกัน นอกจากนี้การวิเคราะห์ความแปรปรวน ได้จำแนกตามจำนวนตัวแปรอิสระเพียง 1 ตัว เป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) แต่ถ้ามีตัวแปรอิสระ 2 ตัว เป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA)

6.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น ในประเด็นที่กำหนดอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม การบันทึกผลการสัมภาษณ์ จากการสังเกต โดยนำข้อมูลในหมู่บ้านที่ได้มาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้หลักการตรรกะ เพื่อหาข้อสรุปของข้อมูลที่สามารถนำไปอธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบได้อย่างชัดเจน

6.5 แนวปฏิบัติของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ประเด็นด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการแจกแจงประเด็นที่ประเมินเป็นประเด็นย่อย หลาย ๆ ประเด็น

- 1) การจัดกลุ่มเชิงคุณภาพด้วยการจำแนกประเภทของสิ่งที่เกี่ยวข้องตามเกณฑ์ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์โครงการ
- 2) การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ จะมีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย/แผนงาน/โครงการที่ส่งเสริมให้ผู้ประเมินสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง
- 3) การวิเคราะห์นโยบาย แนวคิด และความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุน
- 4) การอนุมานวิเคราะห์ เป็นเทคนิคที่ช่วยในการวิเคราะห์สาเหตุ

6.6 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเชิงคุณภาพ การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งเป็นวิธีการที่ค่อนข้างเป็นอัตนัย มีความคลาดเคลื่อนสูง จึงต้องมีวิธีการตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) การสร้างคำอธิบายขึ้นเปรียบเทียบเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง เป็นการเปรียบเทียบด้วยคำอธิบายที่หลากหลายจะทำให้ผู้เขียนสารนิพนธ์เกิดการพิจารณาประเด็นในแนวทางที่เป็นไปได้
- 2) การสร้างกรณีเชิงปฏิเสธ เป็นวิธีการที่ผู้เขียนสารนิพนธ์หากรณีที่ลักษณะตรงกันข้ามกับกรณีที่ศึกษามาเป็นกรณีเปรียบเทียบ
- 3) การใช้มุมมองที่หลากหลาย อาทิ การใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งร่วมกันอธิบายประเด็นเดียวกัน การใช้ผู้วิเคราะห์หลายคนในการพิจารณาประเด็นเดียวกัน การใช้วิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการพิจารณา

6.7 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- 1) กำหนดนิยามอย่างกว้าง ๆ
- 2) ระบุขั้นสมมุติฐานนำทางที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์เบื้องต้น
- 3) เปรียบเทียบปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
- 4) ถ้าสมมุติฐานไม่สอดคล้องกับข้อมูลในการวิเคราะห์อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนข้อสมมุติฐานได้
- 5) ถ้าพบปรากฏการณ์ที่ขัดแย้งกันหลังจากการวิเคราะห์จะต้องมีการปรับเปลี่ยนข้อสมมุติฐานใหม่
- 6) กระบวนการในขั้นตอนที่ 5 ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งได้ข้อสรุป ของปรากฏการณ์โดยไม่มีข้อขัดแย้ง

6.8 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ข้อ

แนะนำที่ควรพิจารณา ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูล จะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ ไม่ควรวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้อง เพราะจะทำให้เสียเวลา
- 2) การเลือกใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาความเหมาะสมของค่าสถิติกับระดับข้อมูล
- 3) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องอธิบาย และนำเสนอในรูปแบบที่ง่าย ไม่ซับซ้อนสามารถทำความเข้าใจง่าย

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ความนำ

ผลการติดตามการประเมินโครงการหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการรายงานข้อมูลตามกรอบทฤษฎี ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) และเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเขียนสารนิพนธ์ ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
3. ผลการทดลองวิธีการใหม่
4. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
6. สรุป

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ ประชากรในประเทศไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันมีอาชีพหลักก็คืออาชีพเกษตรกร ผลผลิตที่ได้มาก็จะนำมาแลกเปลี่ยนผลผลิตที่แตกต่างกันไป หลังจากนั้นวิวัฒนาการเริ่มเปลี่ยนตามยุคตามสมัยเมื่อมีความเจริญขึ้น ก็เริ่มมีพ่อค้าคนกลางเข้าไปรับซื้อผลผลิตนำไปขายและให้ราคาผลผลิตในราคาต่ำ เกษตรกรก็จำเป็นต้องขายให้เพราะเกษตรกรไม่มียานพาหนะในการนำผลผลิตเข้ามาขายในตัวเมืองปัจจุบันเกษตรกรก็ยังคงเป็นผู้เสียเปรียบพ่อค้าคนกลางตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน นี่จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรในชนบทไทยมีรายได้น้อย

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) วิกฤตการณ์ทางการเงิน และภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั้งประเทศและทั่วโลก ตั้งแต่ปี 2540 ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไทยในด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมไทยจึงได้ทุ่มงบประมาณสำรองเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจกว่า 20,00 ล้านบาท โดยได้รับความร่วมมือจาก 8 สถาบัน ได้แก่

- 1) สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ
- 2) สถาบันไทย-เยอรมัน

- 3) สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ
- 4) สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
- 5) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- 6) สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)
- 7) สถาบันยานยนต์
- 8) และ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม

ได้ร่วมกันจัดตั้งโครงการภายใต้ชื่อว่า “โครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย” (Inveigorating Thai Business : ITB) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม (SMEs) จัดทำการแผนฟื้นฟูกิจการเพื่อให้ดำเนินธุรกิจต่อไปได้และรักษาสภาพการว่าจ้างงานไว้ รวมทั้งยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันเวทีระดับค้าโลกและในระดับสากล

ประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับดังนี้

- 1) ทราบข้อมูลสถานะอุตสาหกรรมและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง
- 2) ทราบสถานะปัจจุบันและจุดอ่อน จุดแข็งของโรงงาน
- 3) ทราบปัญหาในเชิงลึก และข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไข
- 4) สามารถกำหนดเป้าหมายการรับบริการปรึกษาแนะนำ

1.1.1 ภาวะภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

จากภาวะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่ชะลอตัวทำให้การส่งออกสินค้าลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงดุลการชำระเงินของประเทศ ด้านมูลค่าการนำเข้าลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 15.1 ตามภาวะการส่งออก ดุลการค้าเกินดุล 275 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเมื่อรวมกับดุลบริการและบริจาคที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมกลางกรุงนิวยอร์กประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 ซึ่งยังเกินดุล 256 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และอีกส่วนหนึ่งมาจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงไม่มากนัก ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล 531 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิขาดดุลลดลงจากเดือนก่อนมาก แม้ว่าภาคเอกชนโดยเฉพาะภาคธนาคารจะยังคงชำระเงินคืนกู้ที่ครบกำหนดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งธนาคารแห่งประเทศไทยชำระคืนเงินกู้ธนาคารกลางประเทศอื่น 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่เนื่องจากในเดือนนี้ภาคทางการมีการนำเข้าเงินกู้ในจำนวนที่ใกล้เคียงกับเงินทุนไหลออก จึงทำให้เงินทุนไหลออกสุทธิลดลงมาก ดุลการชำระเงินเกินดุล 488 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เงินสำรองระหว่างประเทศ ณ สิ้นเดือนตุลาคม 2544 อยู่ ณ ระดับ 33.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯหรือเทียบเท่าการนำเข้าประมาณ 6.4 เดือน โดยมียอดคงค้างการขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าจำนวน 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2544 ดุลการค้าเกินดุล 1.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงมาก จากระยะเดียวกันปีก่อนซึ่งเกินดุลถึง 4.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 5.7 และ

มูลค่าการนำเข้าลดลงเล็กน้อยเพียงร้อยละ 0.6 ดอลลาร์สหรัฐและบริจาคนิด 2.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงเล็กน้อยในระยะเดียวกันปีก่อนที่เกินดุล 3.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล 4.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนซึ่งเกินดุล 7.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

เดือนพฤศจิกายน 2544 ดุลการชำระเงินเกินดุล 658 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เงินสำรองระหว่างประเทศ ณ สิ้นเดือนพฤศจิกายน 2544 มีจำนวน 33.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือเทียบเท่าการนำเข้า 6.5 เดือน โดยมียอดคงค้างการขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิจำนวน 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ดังรายละเอียดตาราง 4.1

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

	2544		ม.ก. - ต.ค.	
	ก.ย. ^{1/}	ต.ค. ^{1/}	2543	2544 ^{1/}
สินค้าออก เอฟ.โอ.บี	5,257	5,285	56,139	52,949
อัตราเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน (%)	-11.5	-14.3	20.9	-5.7
สินค้าเข้า ซี.ไอ.เอฟ.	4,976	5,010	51,502	51,197
อัตราเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน (%)	-6.8	-15.1	34.7	-0.6
ดุลการค้า	281	275	4,637	1,752
ดุลการบริจาคนิด	37	256	3,036	2,870
ดุลบัญชีเดินสะพัด	318	531	7,673	4,622
เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิ	-940	-350	-8,302	-3,959
เอกชน	-227	-674	-8,123	-2,534
- ธนาคาร	546	-414	-5,305	-2,543
- ธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคาร	-773	-260	-2,818	-
ทางการ	-361	-1	-206	-506
ธนาคารแห่งประเทศไทย	-352	325	27	-191
ตลาดเคลื่อนสุทธิ	386	307	-1,115	-252
ดุลการชำระเงิน^{2/}	-236	488	-1,744	411

หมายเหตุ: 1/ ข้อมูลเบื้องต้น 2/ ข้อมูลจริง

ที่มา: รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธันวาคม เล่มที่ 12 ปีที่ 41 ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2544

1.1.2 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ท่าน ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ศรีเดช อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ได้ให้สัมภาษณ์ในนิตยสาร การตลาด การไฟฟ้า เครื่องกล อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม ปีที่ 11 ฉบับที่ 123,2543 ได้เผยถึงสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยในปี 2542 ดีกว่า 2541 มีปริมาณสารพิษน้อยกว่า ผลจากการตรวจวัดคุณภาพ ตั้งแต่เดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2542 พบว่าฝุ่นละอองยังคงเป็นปัญหาสำคัญ แต่ระดับความรุนแรงได้น้อยลง ส่วนก๊าซโอโซนมีค่าเกินมาตรฐานเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะอากาศในกรุงเทพมหานคร นิตยสารเอเชียวิกได้เลื่อนอันดับให้เป็นเมืองที่น่าอยู่อันดับที่ 13 คาดว่า ในสหัสวรรษหน้า แนวโน้มความรุนแรงของปัญหามลพิษทางอากาศจะลดน้อยลงอีก อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินมาตรการอย่างต่อเนื่อง ในการควบคุมการระบายสารมลพิษจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ เช่น ยานพาหนะ โรงงานอุตสาหกรรมและสถานประกอบการต่าง ๆ ประกอบกับเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัว มีส่วนทำให้กิจกรรมจากแหล่งน้ำกำเนิดที่สำคัญของสารมลพิษทางอากาศ เช่น การจราจร การก่อสร้าง รวมทั้งโรงงานอุตสาหกรรม และสถานประกอบการต่าง ๆ ยังคงมีการชะลอตัว

1.1.3 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

จากการรายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธันวาคม จากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งให้เห็นถึงภาวะการจ้างงานในเดือนพฤศจิกายน 2544 ซึ่งมีจำนวนผู้ประกันตนสูงกว่าระยะเดียวกันกับปีก่อน 40,404 คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 แต่ถ้าเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า พบว่าจำนวนผู้ประกันตนลดลง 54,896 คน หรือลดลงร้อยละ 0.9 ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการตัดยอดผู้ประกันตนกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่หมดระยะเวลาผ่อนผันและไม่มีใบอนุญาตทำงานออกจากระบบ ประกอบกับการปรับลดลงของจำนวนผู้ประกันตนหลังจากที่มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล 3 เดือนสุดท้ายของปีแสดงให้เห็นว่า เศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้น ประชาชนมีงานทำมากขึ้น มีรายได้มากขึ้น ความเดือดร้อนเรื่องการเงินก็จะลดน้อยลง ประชาชนมีเงินที่สามารถใช้ชำระหนี้เงินกู้ได้

1.1.4 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

ในปัจจุบันประชากรในชนบทมีการรวมกันสร้างองค์กรเครือข่ายอาชีพ สร้างกลุ่มเพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้มากขึ้น จากการที่ชาวบ้านได้ผสมผสานนำภูมิปัญญาที่มีอยู่ในหมู่บ้านนำมาประดิษฐ์ผลงานขึ้น พร้อมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้เข้ามาช่วยเหลือให้ความรู้ในด้านวิชาการ เช่น ด้านการตลาด การพัฒนาความรู้ให้สินค้ามีคุณภาพ เสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อชุมชน เพื่อสร้างองค์กรของกลุ่มให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืนตลอดไป

1.1.5 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศ

จากการคนไทยทั้งประเทศร่วมกันรณรงค์ซื้อสินค้าไทยใช้ของไทย ช่วยกันปลูกจิต

สำนักคนไทยให้นิยมใช้สินค้าไทยอย่างต่อเนื่อง และร่วมกันพัฒนาสินค้าไทยให้มีคุณภาพ ทำให้สินค้าไทยปัจจุบันเป็นที่นิยมของชาวต่างชาติและนักท่องเที่ยวและสำหรับคนไทยเองด้วย อาทิ เครื่องหนัง สิ่งทอ อาหารไทย เครื่องประดับ เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าคนไทยเริ่มหวนมานิยมใช้ของไทยที่ทำจากฝีมือคนไทยที่มีคุณภาพไม่แตกต่างไปจากของต่างประเทศเท่าไร ทำให้สินค้านำเข้าจากต่างประเทศลดลง

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จ.นครราชสีมา หมู่บ้านหนองปลิงใหม่เป็นหมู่บ้านใหม่ที่แยกตัวมาจากหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ 3 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายหอม ชันกระโทก เป็นผู้นำหมู่บ้านในปัจจุบัน บ้านหนองปลิงใหม่ มีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านหนองบัวศาลาในด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ ส่วนทิศเหนือติดต่อกับหมู่บ้านหนองปลิง หมู่ 3 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2) สภาพปัจจุบัน

สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านหนองปลิงใหม่จากอดีตสภาพหมู่บ้านจะมีแต่ป่าไม้เต็ง ป่าเพชร ไม้รัง และอีกมากมายประชาชนส่วนมากจะมีอาชีพจากหาของป่ามาขายหลังจากนั้นก็ทำลายป่าเพื่อเป็นที่ทำมาหากิน ประกอบอาชีพเกษตร ปัจจุบันหมู่บ้านหนองปลิงล้อมไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรม อาชีพเกษตรกรกรรมปัจจุบันแทบหาไม่มีในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ มีถนนคอนกรีต มีไฟฟ้าและน้ำประปาไว้ใช้ มีโทรศัพท์ไว้ติดต่อสื่อสารระหว่างหมู่บ้าน ประชาชนมีความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสาร

3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ประชาชนในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ส่วนใหญ่มักจะประกอบอาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขาย อาชีพบริการ สาเหตุที่ประชากรส่วนใหญ่มักมีอาชีพรับจ้าง ในหมู่บ้านไม่ที่ดินทำอาชีพเกษตร ส่วนมากจะรับจ้างทำงานโรงงาน ตามบริษัท กรรมกร ส่วนมากชาวบ้านจะมีรายได้จากอาชีพรับจ้างทั้งเป็นรายวันและรายเดือน

4) ด้านวัฒนธรรม

ภายในหมู่บ้านจะมีวัดอยู่ 1 แห่ง ที่ใช้เป็นศูนย์กลางในการทำบุญตามประเพณีไทย ๆ ชาวบ้านหนองปลิงใหม่ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านยังคงยึดถือประเพณีและวัฒนธรรมเก่า ๆ ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

5) ด้านสังคม

สังคมภายในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ ยังคงเป็นสังคมในอดีตและปัจจุบันยังคงหลงเหลือ

อยู่ ในอดีตสังคมจะเป็นสังคมระบบเครือญาติ มีอะไรก็พึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในปัจจุบัน สังคมระบบเครือญาติก็ยังคงมีให้เห็นเสมอ

6) ข้อมูลด้านอื่น ๆ

ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ในด้านต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีข้อมูลที่สำคัญอื่น ๆ อีก ดังแสดงอยู่ในตาราง ต่อไปนี้

ลักษณะประชากร หมู่บ้านหนองปลิงใหม่ ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา มีครัวเรือน 164 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 521 คน แบ่งเป็นเพศชาย คน 253 เพศหญิง 268 คน ส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจะมีเพศหญิงมากกว่า ร้อยละ 51.4 ของประชากร หมู่บ้าน ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลำดับ	ลักษณะประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	เพศ		
	- ชาย	253	48.56
	- หญิง	268	51.44
2.	อายุ		
	- 1 วัน - 3 ปีเต็ม	8	1.54
	- 3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	12	2.30
	- 6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	10	1.92
	- 12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	13	2.50
	- 15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	30	5.76
	- 18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	367	70.44
	- 50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	35	6.72
	- 60 ปี 1 วันขึ้นไป	46	8.83
3.	จบการศึกษา		
	- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	35	46.05
	- มัธยมศึกษาปีที่ 3	21	27.63
	- มัธยมศึกษาปีที่ 6	10	13.16
	- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	5	6.58
	- อนุปริญญาตรี	-	
	- ปริญญาตรี	5	6.58

	- สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
4.	ครอบครัวที่มีที่ดินทำมาหากิน		
	- จำนวน 1 - 5 ไร่	1	33.33
	- 6 - 10 ไร่	1	33.33
	- 11 - 12 ไร่	-	-
	- 21 - 50 ไร่	1	33.33
	- 50 ไร่ขึ้นไป	-	-
5.	รายได้ของประชาชนในหมู่บ้าน		
	- 1,000 - 5,000 บาท	8	4.88
	- 5,001 - 10,000 บาท	10	6.10
	- 10,001 - 20,000 บาท	16	9.76
	- 20,001 - 30,000 บาท	15	9.15
	- 30,001 - 50,000 บาท	30	18.29
	- 50,001 - 100,000 บาท	85	51.83

ที่มา : รูป ร.1 ข้อมูลจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน ปี 2544 หมู่บ้านหนองปลิงใหม่

แหล่งน้ำ ในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ เป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่จำกัด ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างบ้านเรือนหรือการเกษตร ก่อนแยกตัวมาจากหมู่บ้านหนองปลิง (เก่า) บริเวณแหล่งน้ำกินน้ำใช้จะเป็นการใช้น้ำร่วมกัน และมีพ่อของนายเอี่ยม จาบทะเล (ปัจจุบันเสียชีวิต) ที่ขุดไว้กักเก็บน้ำไว้เฉพาะฤดูฝนเท่านั้น ถ้าหมดฤดูฝนก็ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ สาเหตุพื้นที่ดินเป็นลักษณะดินร่วนปนทราย ทำให้ชาวบ้านจึงต้องใช้น้ำร่วมกับสระน้ำบ้านหนองปลิง ปัจจุบันแหล่งน้ำในหมู่บ้านหนองปลิง (เก่า) ไม่สามารถใช้ดื่มกินหรือใช้ชำระร่างกายได้ สาเหตุเกิดจากการมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นภายในหมู่บ้านและมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้แหล่งน้ำไม่สามารถใช้ดื่มเหมือนเช่นแต่ก่อนมา ปัจจุบันหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ จึงได้ร่วมกันของบุคคลเจ่าน้ำบาดาลไว้ใช้ในภายในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่จากการประสานบทของส่วนราชการ จึงทำให้ชาวบ้านหนองปลิงใหม่ได้ใช้ร่วมกันอย่างทั่วถึง ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำดิน	-		
บ่อน้ำบาดาล	1	✓	
สระน้ำ	-		
คลอง	-		
ห้วย	-		
หนอง	-		
บึง	-		
แม่น้ำ	-		
ฝายกั้นน้ำ	-		
เขื่อนกั้นน้ำ	-		
ทะเล	-		

การประกอบอาชีพของประชากรในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ ส่วนมากประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย บริการ และประกอบอาชีพเกษตร การเลี้ยงสัตว์ ส่วนการประกอบอาชีพเกษตรอื่นภายในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ไม่มี สาเหตุเพราะในหมู่บ้านมีพื้นที่จำกัดในการทำมาหากิน จึงทำให้ในหมู่บ้านจึงประกอบอาชีพรับจ้างเสียส่วนใหญ่ ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การประกอบอาชีพของประชากร

ลำดับ	ลักษณะอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ค้าขาย		
	- ของชำ	7	16.28
	- ขายข้าวแกง	30	69.77
	- ขายกล้วยเดี่ยว	-	
	- ขายของเงินผ่อน	6	13.95
2.	รับจ้าง		
	- รับราชการ	42	27.45
	- พนักงานบริษัท	90	58.82

	- กรรมกร	20	13.7
	- อื่น ๆ	1	0.65
3.	บริการ		
	- เสริมสวย	1	16.67
	- คัดเย็บเสื้อผ้า	2	33.33
	- ขับรถรับจ้าง	2	33.33
	- ช่างตัดผมชาย	1	16.67
4.	เลี้ยงสัตว์		
	- ไก่	-	-
	- กระบือ	-	-
	- ไก่	300	43.48
	- เป็ด	20	2.90
	- ปลา	300	43.48
	- สุกร	50	7.25
	- สุนัข พันธุ์ต่าง ๆ	20	2.90

ด้านสาธารณูปโภค ภายในหมู่บ้านมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภค ในด้าน ไฟฟ้า ประปาหมู่บ้าน ถนนที่เชื่อมระหว่างหมู่บ้านและต่างหมู่บ้าน การติดต่อสื่อสารสะดวกรวดเร็ว จากการบริการขององค์การโทรศัพท์ ดังแสดงในตารางที่ 4.5 ตารางที่ 4.5 ด้านสาธารณูปโภค

ลำดับ	ลักษณะด้านสาธารณูปโภค	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ
1.	ไฟฟ้า	164	100.00
2.	ประปา	164	100.00
3.	โทรศัพท์	30	18.29

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

- 1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ที่เข้าใจกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน จะเป็นกลุ่มที่ติดตามข่าวตลอดเวลาเกี่ยวกับกลุ่มที่เข้าฟังเวทีประชุมชาวบ้านเป็นประจำ และจะปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ทางกองกำหนดให้และถ้ามีแนวคิดที่ดีก็เสนอให้กองทุนรับฟัง ส่วนกลุ่มที่ไม่เข้าใจ ส่วนมากจะไม่เข้าประชุม และไม่ติดตามรับฟังข่าว เมื่อรับฟังข่าวก็จะได้รับแต่ในส่วนที่ผิด ๆ
- 2) เงิน 1 ล้านบาท ตามที่ทางรัฐบาลได้จัดสรรเงินตามโครงการกองทุนหมู่บ้าน และทางหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ได้รับเงินเรียบร้อยแล้ว ทางคณะกรรมการที่ได้คัดเลือกให้เป็นผู้รับผิดชอบ ก็ได้ทำการปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกหมู่บ้านที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุน โดยสมาชิกที่กู้จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุน เงินที่กู้จะต้องนำไปพัฒนาอาชีพ เพื่อนำรายได้เข้าสู่ครอบครัว และก่อให้เกิดเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านได้อย่างแท้จริง สมาชิกกู้เงินกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ ส่วนมากนำไปค้าขาย ด้านบริการ อาทิ เสริมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี ช่างตัดผม ด้านเกษตร อาทิ การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ เพาะพันธุ์สุนัขพันธุ์เล็ก เลี้ยงสุกร เลี้ยงเป็ด และอุตสาหกรรมครัวเรือน เช่น การทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้สน
- 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน ในส่วนของคณะกรรมการหมู่บ้าน ชาวบ้านร่วมกันคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถ มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเป็นผู้นำ และเป็นบุคคลที่ชาวบ้านนับหน้าถือตา ทำให้กองทุนหมู่บ้านดำเนินการบริหารไปอย่างเป็นระบบ ถึงจะมีอุปสรรคบ้าง แต่คณะกรรมการร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน
- 4) อื่น ๆ เช่น เงินที่ผู้กู้ชำระคืน เมื่อสมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนไปแล้ว เมื่อถึงกำหนดชำระเงินคืน ผู้นำเงินมาส่งที่คณะกรรมการที่รับผิดชอบประจำคุ้มแต่ละคุ้ม หรือผู้นำมาส่งที่ตั้งกองทุนที่มีประธานกองทุนเป็นผู้ดูแลในแต่ละวัน เมื่อรับเงินชำระจากผู้กู้แล้ว คณะกรรมการจะนำเงินมารวมกัน นำเงินที่ผู้กู้ส่งไปฝากธนาคารทันที โดยกองทุนไม่เก็บเงินไว้ที่ตั้งหรือคณะกรรมการคนใดคนหนึ่ง ทุกสิ้นเดือนจะมีการแจ้งยอดเงินในบัญชีให้คณะกรรมการทราบความเคลื่อนไหวในด้านเงิน เมื่อเงินในบัญชีมากที่จะให้สมาชิกกู้ ประธานกองทุนเรียกประชุมคณะกรรมการเพื่อ

ที่อนุมัติเงินให้แก่ผู้ยื่นกู้รายต่อไป จะเห็นว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส และซื่อมั่นในคุณธรรมความดี

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า การคัดเลือกผู้กู้เงินกองทุนของคณะกรรมการ คณะกรรมการกองทุนจะคัดเลือกผู้กู้ที่กู้เงินไปพัฒนาอาชีพ เลี้ยงสัตว์ การเกษตร การบริการ ที่คณะกรรมการสมควรเห็นว่าให้กู้ไปดำเนินการประกอบอาชีพเพื่อเสริมรายได้เข้าสู่ครอบครัว แต่ขั้นตอนคัดเลือกพร้อมอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะพิจารณาผู้กู้โดยดูศักยภาพของผู้กู้หลายอย่างถึงจะให้กู้ได้ เพื่อดูว่าผู้กู้สามารถชำระเงินคืนได้ ถ้าให้กู้ตามจำนวนที่ขอกู้ ถ้าดูแล้วศักยภาพผู้กู้ ไม่สามารถคืนได้ตามระยะเวลาที่กำหนด ก็จะให้กุน้อยลงหรือไม่ให้กูเลย จุดค้อยของคณะกรรมการในการพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ คือคณะกรรมการจะดูศักยภาพผู้กู้คนไหนมีฐานะมาขอกู้และสามารถชำระเงินคืนได้ก็จะอนุมัติให้มาก หรือเป็นญาติพี่น้องคณะกรรมการก็จะอนุมัติให้เร็ว โดยมีคณะกรรมการในกลุ่มเป็นคู่ค้าประกัน ทำให้สมาชิกอื่นที่ไม่ได้คู่คิดว่าการทำงานไม่โปร่งใส หรือพิจารณาผู้กู้คนนั้นมีความซื่อสัตย์ ขยันทำมาหากิน แต่ฐานะยากจนพิจารณาให้กู้แต่จำนวนเงินน้อยผู้กู้ สามารถนำไปเงินลงทุนได้นิดหน่อย ปัญหานี้จะพบทุกกองทุน

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า การจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ยังไม่เข้ารูปเข้ารอยเท่าไร สาเหตุมาจากหลายประการ คือ คณะกรรมการที่รับผิดชอบในด้านการทำบัญชีไม่มีความรู้ด้านบัญชี และไม่เข้าใจในระบบบัญชีที่ทางรัฐบาลจัดส่งมาหรืออบรม ทำให้การลงบัญชีในส่วนต่าง ๆ เป็นไปได้ช้า ทำให้ด้านเอกสารดำเนินงานเป็นไปเรื่อย และอีกสาเหตุหนึ่ง คณะกรรมการไม่มีเวลาที่จะมาลงบัญชีให้ สาเหตุคือคณะกรรมการต้องทำมาเลี้ยงครอบครัวและคณะกรรมการไม่มีเงินเดือน จะรอเงินปันผลกองทุนสิ้นปีก็ไม่ทันทำมาหากิน นี่ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ระบบเอกสารด้านบัญชีของกองทุนเป็นไปอย่างช้า และเกิดการหมักหมมด้านเอกสารเกิดขึ้น

3) อื่น ๆ เช่น การหาตลาด ลักษณะการกู้เงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่จะเป็นการกู้เงินประกอบอาชีพเอง เช่น การค้าขาย การขายของชำที่บ้าน หรือด้านการเกษตร ด้านการตลาดผู้ซื้อเองที่บ้าน หรือผู้ขายส่งให้ถึงที่ ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จะเป็นการซื้อมาร้านค้าส่งที่มีการโฆษณาจากผลิตรายใหญ่มาแล้วนำมาขายปลีกที่บ้าน จึงไม่จำเป็นต้องโฆษณาเชิญชวนลูกค้า หรือการขายข้าวแกลงจะเป็นการใส่ถุงขาย ให้ผู้บริโภคเลือกซื้อเอง โดยเน้นความสะดวกทุกอย่างไม่ว่าผู้ขายหรือภาชนะต่าง ๆ และอาหารขายวันต่อวันไม่นำอาหารค้างคืนมาขาย

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า การปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกกู้เงินที่ผ่านมาทั้งหมด 73

ราย และทั้ง 73 ราย ได้รับเงินจากกองทุนทั้งหมด เมื่อได้รับเงินผู้กู้ได้ดำเนินตามวัตถุประสงค์โครงการที่วางไว้ 70 ราย อีก 3 ราย ไม่ดำเนินตามโครงการ

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า คณะกรรมการปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกที่มีฐานะอันจะกินมากกว่าผู้มีฐานะปานกลาง ทำให้สมาชิกผู้กู้ที่มีฐานะด้อยได้แข่ง ในเรื่องที่รัฐบาลให้เงินมาเพื่อช่วยเหลือคนจน ไม่ใช่ช่วยเหลือคนรวย

3) ผลกระทบทางอ้อม พบว่า คณะกรรมการในกลุ่มจะเกรงใจคณะกรรมการด้วยกันในการกู้เงินโดยไม่มีข้อได้แย้งว่าคณะกรรมการคนนี้มีฐานะอย่างไร ไม่เหมือนการพิจารณาสมาชิกผู้กู้ที่ไม่เป็นทั้งคณะกรรมการและญาติพี่น้องคณะกรรมการ การพิจารณาไม่ต้องใช้เวลาในการพิจารณามาก เพราะคณะกรรมการประกันตัวเอง

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของสมาชิกแต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้ ประสบการณ์ของผู้กู้จะมีประสบการณ์ทุกคนมาก่อนแล้ว ทำให้การดำเนินงานไม่มีปัญหา เพราะผู้กู้เป็นผู้วางตลาดด้วยตนเองและกำหนดด้วยตัวเอง

2) อื่น ๆ เช่น การหาความรู้เพิ่มเติม พบว่า การหาความรู้เพิ่มเติมจะเป็นส่วนของส่วนทางราชการที่เข้ามาอบรมให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ หรือการเสาะแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อนำพัฒนากิจการของตนเองให้ดีขึ้น

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน พบว่า จำนวนเงินที่กู้จากกองทุนได้กระจายสู่ผู้กู้เงินทุกคนเรียบร้อย และสมาชิกผู้กู้ทุกคนได้ดำเนินตามนโยบายวัตถุประสงค์ และเมื่อครบกำหนดชำระเงิน ผู้กู้เงินกองทุนได้นำเงินคืนและดอกเบี้ยนำส่งกองทุน

2) อื่น ๆ เช่น ที่และวัตถุดิบ สถานที่ที่จะใช้สถานที่บ้านเป็นหลักสำหรับผู้กู้ที่กู้เลี้ยงสัตว์ ส่วนผู้ค้าขาย เป็นทั้งสถานที่บ้านและเช่าสถานที่ที่เป็นทำเลเหมาะแก่การค้าขาย วัตถุดิบจะหาได้ในหมู่บ้านหรือสถานที่ใกล้เคียง

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้กูดำเนินกิจการอย่างเป็นระบบ มีระเบียบ และมีวิธีการจัดการอย่างถูกวิธี เช่น การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ผู้กู้จะสร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่ในสถานที่โล่ง ซื่ออุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่ การคัดเลือกพันธุ์ไก่ไข่โดยจะคัดเลือกซื้อไก่ที่มาให้หัวอาหาร 2 สัปดาห์ ไก่สามารถให้ไข่ได้ทันที และไม่ต้องเสียเวลาอนุบาลไก่ ทำให้เสียเวลามาก จะเห็นว่าการทำกิจการอย่างถูกวิธีจะต้องศึกษาวิธีซื้อไก่มาเลี้ยง ซึ่งจะทำให้ได้ผลผลิตเร็ว

2) อื่น ๆ การทำบัญชี พบว่า การทำบัญชีของผู้ยังงเป็นลักษณะชาวบ้านคือไม่ใส่รายการหรือทำรายการโคลงในเอกสารเหมือนระบบบัญชีทั่วไป ส่วนมากจะคิดจากการซื้อสัตว์มาเลี้ยงตอนแรกเท่าไร ค่าหัวอาหาร ขายได้เท่าไร ถ้าขายแล้วได้กำไรเท่าไร เมื่อหักค่าซื้อ และค่าหัวอาหาร โดยไม่คิดว่า มีค่าน้ำ ค่าไฟ ค่ายาวัคซีน ค่าแรง เห็นได้ว่าการที่ชาวบ้านจะมานั่งทำบัญชีในแต่ละวันคงเป็นได้ยาก

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง พบว่าจากการได้กู้เงินกองทุนไปประกอบอาชีพ ผู้กู้มีทุนต่อจากทุนเก่าแล้ว ทำให้ผู้กู้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการจัดระเบียบการทำงาน การใช้จ่ายให้เป็นประโยชน์เกิดการหมุนเวียนตลอดเวลา

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผู้กู้สามารถพึ่งตนเอง และเลี้ยงครอบครัวได้ และนำผู้กู้รายใหม่ได้

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า ผู้กู้มีรายได้เพิ่ม มีอาชีพเสริมขึ้นมาอีก ไม่เป็นหนี้เงินนอกระบบ

3. ผลการทดลองวิธีการใหม่

สำหรับผลการทดลองวิธีการใหม่ ทั้งที่โครงการริเริ่มเองและผู้เขียนสารนิพนธ์ได้แนะนำหน่วย
กองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หรือการทำกิจการของผู้กู้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ผลการดำเนินพบว่าหมู่
บ้านหนองปลิงใหม่ ยังไม่พบผลการทดลองวิธีการใหม่ ที่จะนำมาสู่การพัฒนาและแนะนำการส่งเสริมอาชีพแบบใหม่ได้

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ ในหมู่บ้าน สรุปลงได้ดังนี้

4.1 อาชีพเลี้ยงไก่ปัจจัยที่นำเข้าที่ดีได้แก่ การส่งเสริมอาชีพเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อหรือไก่พันธุ์ไข่ของส่วนราชการหรือกระทรวงเกษตรกรที่ส่งเสริมการอบรมให้ความรู้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถนำมาประกอบเป็นรายได้เสริมหรือรายได้หลัก
กระบวนการที่ดีได้แก่ การแนะนำวิธีการเลี้ยงไก่ที่ถูกวิธี และวิธีการหาตลาดที่ถูกต้อง ซึ่งจะกระบวนการนำมาผลิตที่ได้จากการแนะนำการเลี้ยงไก่ที่ถูกต้อง ทำให้ได้ไข่มีคุณภาพสมบูรณ์ฟองโต เมื่อนำไข่ไปขายก็จะได้ราคาที่ดี

4.2 อาชีพเลี้ยงเป็ด ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ การส่งเสริมการเลี้ยงเป็ดของส่วนราชการหรือกระทรวงเกษตรกรที่ส่งเสริมการอบรมให้ความรู้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถนำมาประกอบเป็นรายได้เสริมหรือรายได้หลัก นำความรู้มาพัฒนาอาชีพ
กระบวนการที่ดีได้แก่ การแนะนำให้เลี้ยงเป็ดที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เพื่อหลีกเลี่ยงการรบกวนชุมชน และเพื่อให้ผลผลิตที่ได้ไข่เป็ดที่มีคุณภาพ และส่งผลถึงมีกำไร และนำสิ่งที่ดีสู่ประชาชน

4.3 อาชีพเลี้ยงสุกร ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ การส่งเสริมการเลี้ยงสุกรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้การเลี้ยงสุกรไม่ประสบปัญหาภาวะขาดทุน ประชาชนสามารถเลี้ยงภายในบริเวณบ้านได้ กระบวนการทำดีได้แก่ การแนะนำวิธีการเลี้ยงหมูแบบผสมผสาน เพื่อประหยัดต้นทุนและได้รายได้สองทาง เช่นการทำคอกหมูแบบโรงเรือน ข้างล่างเป็นบ่อเลี้ยงปลา บรรยากาศรอบไม่มีสิ่งรบกวน เพื่อให้ได้ผลผลิตจากการเลี้ยงหมู

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผลจากการโครงการกองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้นมีผลเกิดขึ้นมากมายจากหมู่บ้านทั้งด้านการประกอบอาชีพ และในด้านการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการ ดังต่อไปนี้

5.1 ผลที่เกิดจาก กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมมือกันบริหารจัดการกองทุน โดยจัดสรรเงินให้สมาชิกผู้ เมื่อถึงระยะเวลาชำระหนี้สมาชิกผู้เงินสามารถนำเงินมาใช้กองทุนได้ ภายในหมู่บ้านมีการสร้าง สร้างรายได้ จากเม็ดเงินที่กู้ยืมจากกองทุน

5.2 ผลที่เกิดจาก ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

- 1) สมาชิกในชุมชนเกิดความสามัคคี
- 2) สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 3) สมาชิกในชุมชนมีการรวมตัวกันตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนขึ้น
- 4) สมาชิกในชุมชนสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

5.3 ผลที่เกิดจาก การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

- 1) การบริหารของคณะกรรมการกองทุนเป็นไปอย่างมีระบบ ทำให้การทำงานเป็นไปได้ง่ายและรวดเร็ว
- 2) การให้สมาชิกกองทุนกู้เงินเพื่อไปพัฒนาอาชีพ ทำให้เกิดรายได้เข้าสู่ครอบครัว สมาชิกมีชีวิตที่ดีขึ้น ลดปัญหาการกู้เงินนอกระบบ
- 3) สมาชิกผู้เงินกองทุนไปแล้วทำตามวัตถุประสงค์ ทำให้สามารถนำเงินมาชำระคืนกองทุนได้ตามกำหนด
- 4) คณะกรรมการได้ติดตามและประเมินสมาชิกผู้เงินอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำสมาชิกที่ไม่มีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ ได้ทำตามขั้นตอนการประกอบอาชีพที่ถูกต้อง
- 5) คณะกรรมการมีการประชุมกลุ่มสมาชิกกองทุนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สมาชิกและคณะกรรมการรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันหาวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างทันที่

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินได้ ต้องประกอบปัจจัยหลายอย่างเป็นสิ่งประกอบในการประเมินโครงการ ดังนี้

6.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1) การเกิดกองทุน พบว่า มีจำนวนกลุ่มชุมชนภายในหมู่บ้าน จำนวน 4 กลุ่ม กลุ่ม ออมทรัพย์ กลุ่มเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ กลุ่มเลี้ยงสุนัข กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ ส่วนมากชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจต่อกองทุน จะมีส่วนเล็กน้อยที่ไม่เข้าใจ ถ้ากลุ่มไหนไม่เข้าใจคณะกรรมการกองทุนร่วมประสานกันเข้าไปอธิบายในกลุ่มถึงบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านเข้าและมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุน เมื่อกองทุนได้รับเงินจัดสรรมาจากรัฐบาล คณะกรรมการดำเนินการให้สมาชิกขึ้นกู้ โดยการขึ้นกู้ครั้งแรก จะเป็นการขึ้นกู้ของหัวหน้าครอบครัวก่อน หลังจากนั้นจะเป็นการขึ้นกู้ของสมาชิกครัวเรือน ผู้กู้จะต้องมีบุคคลค้ำประกัน โดยผู้ที่ค้ำประกันจะต้องเป็นสมาชิกกองทุนเท่านั้น ถึงจะค้ำประกันผู้กู้ได้

2) ระบบการบริหารกองทุน พบว่า การบริหารของคณะกรรมการกองทุนได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน คณะกรรมการมาจากการคัดเลือกของชาวบ้าน คณะกรรมการร่วมกับชาวบ้านกำหนดกฎระเบียบกองทุน สมาชิกกองทุนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ให้ไว้อย่างเคร่งครัด

3) การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า ชาวบ้านรู้จักพึ่งพาตัวเอง มีความเข้าใจในการใช้ภูมิปัญญาของตนเองช่วยในการทำมาหากิน เพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ครอบครัว

4) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า การกู้เงินกองทุนเพื่อนำมาเป็นทุนในการประกอบอาชีพ เห็นได้ว่ามีอาชีพหลายอาชีพที่สร้างภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจในหมู่บ้านให้ชาวบ้านมีรายได้เข้าสู่หมู่บ้านมีเงินหมุนเวียนไปทั่วหมู่บ้าน ชาวบ้านไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบ ไม่เป็นหนี้เป็นสิน

5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า เมื่อชาวบ้านอยู่ดีกินดี รู้จักร่วมกันคิดกันสร้างเพื่อให้หมู่บ้านอยู่ด้วยความสามัคคี ร่วมสร้างความเข้มแข็งให้หมู่บ้าน หมู่บ้านหนองปลิงใหม่เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีความสามัคคี เมื่อผู้นำหมู่บ้านเป็นนำที่มีความยุติธรรม หมู่บ้านก็จะเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็ง

6.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

6.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) ชุมชนให้ความร่วมมือในการเสนอแนะและให้แนวคิดปัญหาต่างที่เกิดขึ้น
- 2) เกิดศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารกองทุน
- 3) ชุมชนกระตือรือร้นในการชำระหนี้คืนกองทุน
- 4) ชุมชนสร้างอาชีพให้กับครอบครัวได้

6.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- 1) ชุมชนไม่แสดงความคิดเห็นที่แท้จริงให้ทราบ
- 2) เมื่อเกิดกองทุนขึ้นปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย
- 3) ชาวบ้านที่ฐานะยากจนกู้เงินจากกองทุนได้จำนวนน้อย
- 4) ชุมชนหลีกเลี่ยงคำถามที่ถามเพื่อตอบแบบสอบถาม

6.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า ชุมชนสามารถบริหารจัดการกองทุนได้ด้วยตนเองและพยายามเรียนรู้จากหน่วยงานที่ทางรัฐบาลจัดให้ และได้ร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น พยายามลดข้อได้แย้งภายในกลุ่มเพื่อเชื่อมโยงความสามัคคีระหว่างคณะกรรมการและชุมชนเป็นรากฐานให้เกิดความเข้มแข็งในหมู่บ้าน

6.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า ในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่มีความเข้มแข็ง การบริหารจัดการของกองทุนเป็นไปตามระเบียบของกองทุนแห่งชาติ ตั้งแต่การเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน จนถึงการได้รับเงินจัดสรร ปล่อยเงินให้กู้ และการติดตามประเมินผลผู้กู้เงินกองทุนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และให้คำแนะนำแก่ผู้ไม่มีประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ

2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่มีความสามัคคี ประชาชนรักใคร่ปรองดองและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้นำหมู่บ้านเป็นคนที่มีความคุณธรรม ยุติธรรม การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตของประชาชนดำเนินตามวิถีจักร และทุกฝ่ายในหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญขึ้นอีก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุป อภิปรายผล

1.1 สรุป

จากการศึกษาวิจัย โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2544 ถึงเดือน กันยายน 2545 นับตั้งแต่รัฐบาลได้จัดสรรเงินล้านให้แต่ละหมู่บ้านทั่วประเทศ จากที่ประเทศไทยได้ประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ประสบปัญหาประชาชนตกงาน บริษัทต่าง ๆ ในประเทศไม่สามารถรองรับพนักงานได้ต้องจ้างพนักงานออกเพื่อลดค่าใช้จ่าย ปัญหาเงินออมและอาชญากรรมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัญหาขาดแคลนทั่วประเทศ ปัญหาการว่างงานของประชาชน เพื่อบรรเทาปัญหาเหล่านี้ ทางรัฐบาลเล็งเห็นที่จะให้ประชาชนกลับท้องถิ่นเดิมสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดของตน กลับไปพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับฐานราก โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ให้ครอบครัว และให้ใช้ภูมิปัญญาที่มีในแต่ละท้องถิ่นมาพัฒนาหมู่บ้านร่วมแรงร่วมใจ ให้เป็นหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล ตามที่ได้เข้าไปศึกษาและวิจัย โครงการนี้ได้ทราบปัญหาและแนวคิดในการแก้ปัญหาเบื้องต้นของกองทุนหมู่บ้านและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเพื่อให้เงินล้านคงอยู่ไม่สูญหาย จากการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสรุปได้ ดังนี้

1.1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ บรรลุเป้าหมายตามโครงการที่กำหนดขึ้น กองทุนปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกเพื่อก่อให้เกิดการสร้างงาน การพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้
- 2) หมู่บ้านหนองปลิงใหม่มีกระบวนการพึ่งพาตนเองได้ โดยการเรียนรู้และคิดหาข้อดีใหม่ๆ มาปรับปรุงในส่วนที่ไม่ดี
- 3) เพื่อให้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านหนองปลิงมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการติดตามและประเมินสมาชิกกู้เงินกองทุนอย่างต่อเนื่อง
- 5) เพื่อให้ทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองปลิงใหม่

1.1.2 วิธีการดำเนินการ

- 1) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหนองปลิงใหม่
 - 1.1) การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์
 - 1.2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต
 - 1.3) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเวทีชาวบ้านและตำบล
 - 1.4) การเก็บข้อมูลที่นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีของ “ซีพีพีโมเดล”
 - 1.5) สรุปผลและประเมินโครงการ

1.1.3 ผลการดำเนินการ

- 1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสามารถหาวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะด้านได้ด้วยตนเอง
- 2) ก่อเกิดความสามัคคีภายในหมู่บ้าน ได้อย่างเข้มแข็ง
- 3) เสริมสร้างให้จิตสำนึกให้ชุมชนร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาหมู่บ้าน
- 4) ชุมชนสร้างระบบการบริหารจัดการกองทุนของตนเองให้คงอยู่ต่อไป
- 5) ชุมชนเสริมสร้างวัฒนธรรมอันดีงามให้กับหมู่บ้านตนเอง
- 6) ประชาชนสามารถนำเงินที่นำไปพัฒนาอาชีพสร้างรายได้เข้าครอบครัว
- 7) ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยการใช้ภูมิปัญญาตนเองในการทำมาหากิน
- 8) ชุมชนพร้อมกันช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้ยากไร้
- 9) ชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

1.2 อภิปรายผล

การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ บรรลุ 8 ข้อ ได้แก่

- 1) กองทุนหมู่บ้านจะอยู่ได้ต้องได้รับความประสานมือประสานใจทั้งคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนของหมู่บ้าน
- 2) ระบบการบริหารจัดการของกองทุน มีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานชัดเจน และเหมาะสมกับความสามารถของบุคคลนั้น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเลื่อมล้ำในหน้าที่ต่อกัน เพื่อให้โครงสร้างของระบบการทำงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและถูกหลักการบริหารที่ดี
- 3) ระบบด้านการจัดการเรื่องเอกสารกับระบบการทำบัญชี มีการจัดเก็บเอกสารและตรวจเอกสารให้ถูกต้องและชัดเจน เพื่อแสดงความโปร่งใสในการเปิดเผยเอกสารและแสดงรายการต่างที่เกิดขึ้นได้
- 4) กองทุนหมู่บ้านจะใหญ่ได้ ทุกคนในชุมชนต้องช่วยกันสร้างและร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกองทุนได้ด้วยตนเอง
- 5) เสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง

- 6) ผู้ก่อตั้งสร้างจิตสำนึกในการเป็นผู้ที่ตีชำระเงินตรงเวลา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุน
- 7) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านร่วมกันติดตามและประเมินผู้กู้พร้อมกับแนะนำวิธีการดำเนินงานให้บรรลุโครงการ
- 8) คณะกรรมการร่วมกันสร้างองค์กรให้เข้มแข็งภายในกลุ่ม
ตัวชี้วัดความเข้มแข็งหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย
จากการศึกษาตามที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านดังนี้
 - 1) สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกันมาก สืบเนื่องจากการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทุกคนจะร่วมใจกันสร้างชื่อเสียงให้กับหมู่บ้าน
 - 2) ชุมชนมีการยกย่องคนทำความดีมาก เพราะในหมู่บ้านนี้มีประชากรน้อยทำให้ทั่วถึงกันทุกคน
 - 3) ชุมชนในมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากการทดสอบและสัมภาษณ์ สมาชิกทุกคนจะให้ความช่วยเหลือกันทั้งในด้านการพัฒนาหมู่บ้าน และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยกว่า
 - 4) สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ เพราะประชาชนในหมู่บ้านนับถือศาสนาพุทธที่สอนให้มีความซื่อสัตย์รักษาความดี
 - 5) สมาชิกในชุมชนสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

2. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

- 1) ผู้นำชุมชน จะเป็นตัวแปรสำคัญที่จะผลักดันให้หมู่บ้านมีศักยภาพในด้านต่าง ๆ ยังคงอยู่ในหมู่บ้านได้ ซึ่งผู้นำนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นผู้ใหญ่บ้าน อาจจะเป็นผู้นำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการก็ได้
- 2) วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทยเข้ามามีบทบาทอันสำคัญในปัจจุบันด้วยเพราะรากฐานวัฒนธรรมและศาสนาจะเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวพุทธมาช้านาน ที่จะสามารถสร้างองค์กรชุมชนให้มีคุณภาพและความเข้มแข็งได้
- 3) การเสริมสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนเกิดความสามัคคี มีความยึดมั่นกันในกลุ่มสร้างกลุ่มให้เกิดความเข้มแข็ง
- 4) ประชาชนในชุมชนเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้ชุมชนของตนเองเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสร้างชุมชนตนเองให้เป็นไปอย่างมีระบบ
- 5) การจัดเวทีประชาคมในหมู่บ้านให้อย่างต่อเนื่องเสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งในชุมชน

- 6) จะต้องมีการปฏิบัติงานในรูปกลุ่มและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในลักษณะพหุภาคี ทุกอย่างจะสำเร็จไปด้วยดี
- 7) การบริหารการจัดการกองทุนทุกฝ่ายต้องร่วมแรงร่วมใจกันบริหารองค์การบริหารถึงจะสำเร็จ
- 8) ควรมีการติดตามการประเมินผลการดำเนินงานของผู้ที่เป็นระยะ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้รู้จักจัดระบบบัญชีรายรับรายจ่ายให้กับตนเองได้
- 9) มีการแนะนำส่งเสริมอาชีพใหม่ ๆ ให้กับสมาชิกที่สนใจเพื่อไปประกอบอาชีพหลักหรือเสริม โดยความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน
- 10) สร้างทัศนคติที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อกองทุนและส่วนรวม พยายามลดข้อโต้แย้งที่เป็นเรื่องส่วนตัวให้มากที่สุด
- 11) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจของคณะกรรมการต่อการดำเนินงาน เพื่อกองทุนให้คงอยู่ในหมู่บ้าน และชาวบ้านมีเงินในการพัฒนาอาชีพ เสริมสร้างรายได้ให้กับตนเองต่อไป
- 12) ชุมชนร่วมกันต่อต้านภัยจากยาเสพติดทุกชนิดที่มีในท้องถิ่นและประเทศไทย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม

- 1) การศึกษาค้นคว้าวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นประโยชน์ต่อกองทุน
- 2) การศึกษาต้องให้เน้นหลักการที่เป็นประโยชน์มากที่สุด
- 3) บัณฑิตควรมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือในด้านที่คณะกรรมการไม่มีความรู้

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด และอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองปลิงใหม่. นครราชสีมา.
- สถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. 2544. คู่มืออาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศน์หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ.
- กรมการพัฒนาชุมชน, กชช. 2ค. 2544 . ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน.
- กรมการพัฒนาชุมชน, จปฐ. 2 แบบประมวลผลและเปรียบเทียบเป้าหมายข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือนรายหมู่บ้าน. ชุมชนประจำปี 2544 คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท. (พชช.)
- ธีระพงษ์ แก้วหาญ. 2543. กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม. ขอนแก่น, คลังนาโนวิทยา.
- ธนศ ทองประเสริฐ สุคันธี ทีศิริ, 2530. ประชากรกับคุณภาพชีวิต. ไทยวัฒนาพานิช. กรุงเทพฯ.
- สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. ชุด วิชาสารนิพนธ์. นนทบุรี : บริษัท เอส.อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2545. ชุด
วิชาการวิจัยชุมชน. นนทบุรี : บริษัท เอส.อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2545. ชุด
วิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. นนทบุรี : บริษัท เอส.อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

